

Standardy jakości Barnahus

**Wytyczne dla interdyscyplinarnego i
międzyinstytucjonalnego wsparcia
dzieci - ofiar i świadków przemocy**

Podsumowanie

Więcej o projektach PROMISE www.childrenatrisk.eu/promise

Wydawca: Sekretariat Rady Państw Morza Bałtyckiego i Child Circle

Autor: Olivia Lind Haldorsson, Child Circle

Przedmowa i ekspertyza: Bragi Guðbrandsson, Rządowa Agencja ds. Ochrony Dzieci, Islandia

Grupa ekspercka:

Gordana Buljan Flander, Centrum Ochrony Dzieci i Młodzieży, Zagrzeb

Åsa Landberg, Psycholog i psychoterapeuta

Resmiye Oral, Program Ochrony Dzieci, Uniwersytet Iowa

Carl Göran Svedin, Barnafrið – Krajowe Centrum Wiedzy, Uniwersytet Linköping

Przegląd przepisów i wytycznych:

Rebecca O'Donnell, Child Circle

Przegląd i dobre praktyki:

Janet van Bavel, Centrum ds. Traumatyzacji Dzieci i Młodzieży, Harlem

Tea Brezinscak, Centrum Ochrony Dzieci i Młodzieży, Zagrzeb

Britta Bäumer, Zespół Psychiatryczny ds. Traumatyzacji Dzieci i Młodzieży, Barnahus Sztokholm

Ylva Edling, Zespół Psychiatryczny ds. Traumatyzacji Dzieci i Młodzieży, Barnahus Sztokholm

Ólóf ÁstaFarestveit, Barnahus Reykjavík

Anna Frank-Viron, Barnahus, Departament Ochrony Dzieci, Rada Ubezpieczenia Społecznego

Turid Heiberg, Sekretariat Rady Państw Morza Bałtyckiego

Peter van der Linden, Instytut Verwey-Jonker

Anna Nelsson, Barnahus Linköping

Rebecca O'Donnell, Child Circle

Anna M Pettersson, Barnahus Linköping

Ana Marija Spanic, Centrum Ochrony Dzieci i Młodzieży, Zagrzeb

Andrea Wagner Thomsen, Centrum dla Dzieci, Młodzieży i Rodzin, Narodowa Rada Spraw Społecznych

Przygotowanie pilotażu:

Michael van Aswegen, Agencja ds. Dziecka i Rodziny TUSLA Irlandia

Dainora Bernackiene, Wydział Dziecka Departamentu Rodziny i Społeczności Ministerstwa Ubezpieczenia Społecznego i Pracy, Litwa

Andreea Bijii, Save the Children, Rumunia

Laura Celmale, Stowarzyszenie Centrum Dardedze, Łotwa

Adina Mihaela Codres, Ministerstwo Pracy, Rodziny, Ochrony Społecznej i Seniorów oraz Narodowa Służba Ochrony Praw Dziecka i Adopcji, Rumunia

Fundacja ESZTER, Węgry

Maria Keller-Hamela, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, Polska

Vasiliki Kourri, Hope for Children, Centrum Polityk Komitetu Ochrony Dzieci, Cypr

Ann Lind-Liiberg, Departament Dziecka i Rodziny, Ministerstwo Spraw Społecznych, Estonia

Viola Läänerand, Zespół ds. Ochrony Dzieci, Estońska Rada Ubezpieczenia Społecznego, Estonia

Andrea Moehring, Childhood Niemcy

Lauris Neikens, oraz Departament Polityki Dziecka i Rodziny, Ministerstwo Spraw Socjalnych, Łotwa

Beata Wojtkowska, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, Polska

Pilotaż:

Bułgaria: Instytut Społecznych Działań i Praktyk (SAPI)

Cypr: Nadzieja dla dzieci, Centrum Polityk Komitetu Ochrony Dzieci i Ministerstwo Polityki Społecznej

Anglia: Krajowa Służba Zdrowia

Estonia: Zespół ds. Ochrony Dzieci, Estońska Rada Ubezpieczenia Społecznego i Departament Dziecka i Rodziny, Ministerstwo Spraw Społecznych

Niemcy: Childhood Niemcy

Węgry: Barnahus Szombatehly, Fundacja ESZTER i Węgierska Pomoc Kościelna

Irlandia: Irlandzka Policja i Agencja ds. Dziecka i Rodziny TUSLA

Łotwa: Stowarzyszenie Centrum Dardedze oraz Departament Polityki Dziecka i Rodziny, Ministerstwo Spraw Socjalnych

Litwa: Wydział Dziecka, Departamentu Rodziny i Społeczeństwa Ministerstwa Ubezpieczenia Społecznego i Pracy oraz Państwowe Domy Socjalne „Užuovėja“

Luksemburg: Ministerstwo Edukacji, Dzieci i Młodzieży

Malta: Fundacja Pomocy Społecznej - Appogg, Służby Ochrony Dzieci

Polska: Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę

Rumunia: Ministerstwo Pracy, Rodziny, Ochrony Społecznej i Seniorów, Narodowa Służba Ochrony Praw Dziecka i Adopcji oraz Chronimy Dzieci Rumunia

Szkocja: : Children First Scotland, Szkocka Służba Sądowa

Redakcja: Rebecca O'Donnell, Daja Wenke

Spis treści

Przedmowa.....	2
Wprowadzenie.....	4
Wprowadzenie do Modelu Barnahus	7
Standardy Barnahus	10
Klucz do Profili standardów	11
Standard 1: Podstawowe zasady i działania przekrojowe.....	13
Standard 2: Interdyscyplinarna i międzyinstytucjonalna współpraca w Barnahus	20
Standard 3: Beneficjenci/grupa docelowa	24
Standard 4: Otoczenie przyjazne dziecku.....	26
Standard 5: Międzyinstytucjonalne zarządzanie przypadkami	28
Standard 6: Przesłuchanie	33
Standard 7: Badanie lekarskie	37
Standard 8: Pomoc terapeutyczna.....	39
Standard 9: Budowanie kompetencji.....	42
Standard 10: Profilaktyka: Wymiana informacji, zwiększanie świadomości oraz budowanie kompetencji profesjonalistów z innych instytucji.....	44
Powiązanie przepisów, zobowiązań prawnych i europejskich Standardów Barnahus: przegląd.....	46

Przedmowa

Europejskie standardy Barnahus to pierwsza w Europie próba zdefiniowania założeń i oferty składających się na model tzw. „Barnahus”. Nazwa Barnahus („dom dzieci”) pochodzi z Islandii, gdzie w 1998 roku powstał pierwszy Barnahus. Od tego czasu uruchomiono wiele placówek tego typu, głównie w krajach skandynawskich.

Niemal powszechna ratyfikacja Konwencji ONZ o prawach dziecka (UNCRC) przyczyniła się do narastającej zbieżności polityki i praktyk w zakresie dobrostanu dzieci w Europie. Pomogły w tym również ścisła współpraca i wspólne wysiłki wielu różnych podmiotów, w tym instytucji rządowych i organizacji pozarządowych, stowarzyszeń zawodowych i ośrodków akademickich.

Do tego możemy dodać wpływ Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, które w ostatnim dziesięcioleciu w coraz większej liczbie orzeczeń odnoszą się do UNCRC. W rezultacie dwie różne tradycje związane z opieką nad dziećmi w Europie – regulacyjna i oparta na procedurach typu „Ratowanie dzieci”, z jednej strony i ukierunkowana na rodzinę, mniej zorientowana na dziecko „Wsparcia rodziny” z drugiej – zostały w coraz większym stopniu zastąpione przez strategie oparte na podejściu, którego fundamentem są prawa zawarte w UNCRC.

Te rozwiązania stworzyły kontekst, w którym zasady i praktyka modelu Barnahus zdobywały poparcie i były szeroko rozpowszechniane. Barnahus może być postrzegany jako próba „operacjonalizacji” prawa dziecka do uzyskania odpowiedniego wsparcia, ochrony oraz dostępu do przyjaznego dzieciom wymiaru sprawiedliwości. *Europejskie standardy Barnahus* wcielają

w życie te praktyki i dlatego powinny być postrzegane jako wskazówki w drodze ku wzmocnieniu praw dzieci – ofiar i świadków.

Model Barnahus obejmuje podejście interdyscyplinarne i zapewniające współpracę między różnymi instytucjami (sądowymi, socjalnymi, medycznymi) w jednym, przyjaznym miejscu, które oferuje kompleksowe wsparcie dziecka i rodziny pod jednym dachem. Istotą modelu Barnahus jest założenie, że ujawnienie dziecka ma kluczowe znaczenie zarówno w rozpoznawaniu, jak i badaniu przypadków wykorzystywania dzieci oraz dla celów śledztwa, ochrony i terapii.

Chociaż model „Barnahus” opiera się na konkretnych założeniach, ścieżki powstawania Barnahus i jego forma organizacyjna różnią się w zależności od kraju, a czasami nawet w obrębie krajów. Istnieją różnice między grupami docelowymi, przypisaniem ról i odpowiedzialności, a także ramami współpracy między partnerami w zakresie realizacji podstawowych zadań. Jako przykład różnic może posłużyć kwestia zawodu, który wykonuje osoba przeprowadzająca przesłuchanie, jaki rodzaj protokołu jest stosowany lub sposób, w jaki zapewnia się wsparcie terapeutyczne i medyczne.

W praktyce te różnice podkreślają elastyczność modelu i pomysłowość, z jaką zaadaptowano go do odmiennych systemów prawnych, struktur społecznych, tradycji kulturowych i praktyk zawodowych w różnych krajach. Są inspiracją i zachętą dla tych, którzy chcą otworzyć Barnahus. Co ważne, Barnahus nigdy nie jest sztywnym modelem, ale ewoluującą praktyką, gotową dostosować się do złożonych potrzeb dzieci, które są ofiarami lub świadkami przemocy.

Dzięki określeniu ram, w których z założenia jest miejsce na elastyczność i możliwość adaptacji, uwidacznia się znaczenie *Europejskich standardów Barnahus*. Istnieją oczywiście ograniczenia, dotyczące zakresu różnic we wdrożeniu, przy jednoczesnym zachowaniu autentyczności modelu. Podstawą Barnahus jest praktyka oparta na dowodach, w tym protokołach przesłuchań,

interwencjach terapeutycznych i badaniach lekarskich. Zachowanie wierności tym zasadom ma kluczowe znaczenie przy wdrażaniu modelu w różnych kulturach .

Obecnie zasady i praktyka Barnahus są, pośrednio i bezpośrednio, odzwierciedlone i promowane w wielu europejskich dokumentach prawnych i politycznych Rady Europy (CoE) i Unii Europejskiej (UE), w tym: w Konwencji Rady Europy o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych (2010)¹, Wytocznych Rady Europy dotyczących wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dzieciom (2010)², Dyrektywie UE w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej (2011)³, Rekomendacjach Rady Europy dla pomocy społecznej przyjaznej dziecku (2011)⁴ oraz Dyrektywie UE ustanawiającej normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw (2012)⁵.

Zdecydowana większość krajów europejskich zobowiązała się do wdrożenia nakazów określonych w prawie międzynarodowym i regionalnym, na którym opiera się Barnahus. Zastosowanie *Europejskich standardów Barnahus* może okazać się przydatnym narzędziem w tym przedsięwzięciu.

Bragi Guðbrandsson, Marzec 2017

---

1 Konwencja Rady Europy o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych.

2 Wytoczne Komitetu Ministrów Rady Europy w sprawie wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dzieciom, przyjęte przez Komitet Ministrów 17 listopada 2010.

3 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE. z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej.

4 Rekomendacje Rady Europy dla pomocy społecznej przyjaznej dziecku.

5 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW.

Wprowadzenie

Gdy dziecko jest ofiarą przemocy, wiele różnych podmiotów, w tym służby socjalne, medyczne, zdrowia psychicznego oraz podmioty odpowiedzialne za egzekwowanie prawa, mają obowiązek chronić i promować prawa i dobrostan dziecka. Każdy profesjonalista jest odpowiedzialny za dopilnowanie, aby jego rola była realizowana w sposób efektywny i przyjazny dzieciom, a dobro dziecka było na pierwszym miejscu.

Tam, gdzie te podmioty nie współpracują ze sobą, dziecko może uczestniczyć w równoległych dochodzeniach, krążąc między różnymi instytucjami, co potencjalnie może doprowadzić do powtarzających się nieprzyjemnych doświadczeń.

Badania i doświadczenia kliniczne dowodzą, że wielokrotne przesłuchania prowadzone przez różne osoby, w różnych lokalizacjach i przez różne służby w połączeniu z nieodpowiednimi metodami wpływają na retraumatyzację dziecka⁶. Jest to poważny problem, ponieważ ujawnienie krzywdzenia przez dziecko ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia jego bezpieczeństwa i ochrony, zdefiniowania planu powrotu do zdrowia fizycznego i psychicznego

---

6 Zobacz: Henry, Jim (1997). *Po ujawnieniu, Systemowa interwencja wobec dzieci – ofiar wykorzystania seksualnego*. „Przemoc interpersonalna - magazyn 1997 12: 499; Newgent, Rebecca A., Fender-Scarr, Lisa K. and Bromley, Jamie L. (2002). *Retraumatyzacja dziecka – ofiary wykorzystania seksualnego: Ponowna zniewaga*. Narodowy Instytut Dziecięcej Traumatyzacji i Straty, Tom 2, Numer 2, Jesień 2002; Newlin, Chris, Cordisco Steele, Linda, Chamberlin, Andra, Anderson, Jennifer, Kenniston, Julie, Russell, Amy, Stewart, Heather i Vaughan-Eden, Viola (2014). *Przesłuchanie Dziecka: Najlepsze praktyki*, Departament Sprawiedliwości USA, Biuro Sprawiedliwości Nietelnich i Zapobiegania Przestępczości; Westcott Helen L. i Davies, Graham M (eds) (2002). *Zeznanie dziecka: Badania psychologiczne i praktyka*. Wiley Seria: Psychologia zbrodni, polityka i prawo, Lipiec 2002; Jansson, Helene, Rathje, Pia i Gade Hansen, Søren (2015). *Doświadczenia dzieci zeznających przed sądem w sprawach o seksualne wykorzystanie*. Klinika Seksuologii w Centrum Psychiatrii w Kopenhadze, Szpital w Kopenhadze i Krajowa Rada ds. Dzieci, Dania.

7 Wymiar sprawiedliwości przyjazny dzieciom odnosi się do systemów wymiaru sprawiedliwości, które gwarantują poszanowanie wszystkich praw dziecka i skutecznej ich realizacji na najwyższym możliwym

oraz zapewnienia skutecznego i przyjaznego dzieciom⁷ postępowania karnego i procesu sądowego⁸.

Ponadto, nieumyślne niespójności pomiędzy przesłuchaniami przeprowadzanymi w różnych okresach, lokalizacjach i przez osoby o różnym poziomie kompetencji mogą prowadzić do zdyskredytowania dziecka jako świadka⁹.

W ostatnich latach coraz bardziej docenia się fakt, że współpraca interdyscyplinarna i międzyinstytucjonalna (WI/MI) ma kluczowe znaczenie dla realizacji praw dzieci – ofiar i świadków przemocy do ochrony, uczestnictwa, wsparcia i pomocy. Współpraca ta może przynieść istotne korzyści zarówno dzieciom, jak i profesjonalistom, ale niesie też ze sobą wiele wyzwań. Wymaga zaangażowania i inwestycji od wszystkich współpracujących instytucji. Muszą zostać wdrożone solidne mechanizmy, które umożliwią instytucjom współpracę w skoordynowany sposób.. Niezbędne jest, aby współpraca była skoncentrowana na prawach, potrzebach i interesie dziecka.

Opierając się na międzynarodowym i europejskim prawie, wytycznych oraz modelu Barnahus¹⁰, niniejszy dokument wprowadza dziesięć standardów

---

poziomie. Rada Europy, Wytyczne Komitetu Ministrów Rady Europy w sprawie wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dzieciom i ich memorandum wyjaśniające (2011), s. 4.

8 Dochodzenia karne i postępowania sądowe, w tym sposób, w jaki dzieci są zaangażowane, mogą się różnić w poszczególnych krajach Europy. Komisja Europejska przeprowadziła szeroko zakrojone badanie dotyczące udziału dzieci w postępowaniach cywilnych, administracyjnych i karnych w 28 państwach członkowskich UE, w którym zebrało i zestawilo wszystkie dostępne statystyki oraz opublikowało krótkie sprawozdania podsumowujące i 29 raportów krajowych dla każdego z trzech obszarów sprawiedliwości, Podsumowanie przeglądów zaangażowania dzieci w postępowanie karne w 28 państwach członkowskich Unii Europejskiej, Unia Europejska (2014).

9 Zobacz notatkę nr 6.

10 Model Barnahus, szczegółowo opisany w rozdziale 2, jest uznany za główne interdyscyplinarne i międzyinstytucjonalne wsparcie dzieci – ofiar i świadków przemocy. Zobacz notatkę nr 12.

dobrych praktyk, *Europejskie standardy Barnahus*, dla przyjaznego dzieciom, międzyinstytucjonalnego i interdyscyplinarnego wsparcia dla dzieci będących ofiarami i/lub świadkami przemocy w Europie. Ten dokument jest streszczeniem pełnej wersji przewodnika, który wprowadza standardy.¹¹

Głównym celem tych standardów jest zapewnienie wspólnych ram operacyjnych i organizacyjnych, które promują podejście zapobiegające re-traumatyzacji, przy jednoczesnym zapewnieniu wartościowych dla sądu zeznań i jest zgodne z prawami dziecka do ochrony, wsparcia i przyjaznego dzieciom wymiaru sprawiedliwości.

Standardy są zbiorem przekrojowych zasad i działań, podstawowych funkcji i ustaleń instytucjonalnych, które umożliwiają przyjazną dzieciom, skuteczną i skoordynowaną pomoc i interwencję. Obejmują: 1.1 Najlepiej pojęty interes dziecka; 1.2 Prawo dziecka do bycia wysłuchanym oraz informowanym; 1.3 Unikanie nieuzasadnionego opóźnienia; 2. Interdyscyplinarną i międzyinstytucjonalną współpracę; 3. Beneficjentów/grupę docelową; 4. Otoczenie przyjazne dziecku; 5. Międzyinstytucjonalne zarządzanie przypadkami; 6. Przesłuchanie; 7. Badanie lekarskie; 8. Pomoc terapeutyczną; 9. Budowanie kompetencji; 10. Profilaktykę: wymianę informacji, zwiększanie świadomości oraz zewnętrzne budowanie kompetencji.

---

11 Lind Haldorsson, Olivia (2017) *Europejskie standardy jakości Barnahus: Wytyczne dla interdyscyplinarnego i międzyinstytucjonalnego wsparcia dzieci ofiar i świadków przemocy*, <http://www.childrenatrisk.eu/promise/european-barnahus-quality-standards/>.

12 *Europejskie standardy Barnahus* promują kompleksowe podejście, obejmujące poszanowanie praw dziecka do bycia wysłuchanym i otrzymywania informacji, współpracę interdyscyplinarną i międzyinstytucjonalną, której celem jest uniknięcie ponownej traumy oraz zabezpieczenie dowodów z uwzględnieniem najlepiej pojętego interesu dziecka; kompleksowe i dostępne usługi, które zaspokajają indywidualne i złożone potrzeby dziecka i rodziny/opiekunów niekrzywdzących; zapewnienie wysokich standardów zawodowych, szkoleniowych i wystarczających zasobów dla personelu pracującego z dziećmi – świadkami i ofiarami przemocy; zapobieganie przemocy poprzez np. zwiększanie świadomości. Zobacz wizję PROMISE, <http://www.childcentre.info/promise/publications>.

Działając zgodnie ze standardami można uniknąć ponownej traumy u dziecka doświadczonego przestępstwem. Standardy uwzględniają najlepiej pojęty interes dziecka w praktyce oraz przy podejmowaniu decyzji, prawo dziecka do bycia wysłuchanym bez powtarzania przesłuchań, wsparcie i przesłuchanie dziecka prowadzone przez kompetentnych specjalistów, przesłuchanie dziecka w interdyscyplinarnym otoczeniu, w przyjaznym dziecku miejscu, odpowiednie wsparcie dziecka i opiekunów udzielane bez nieuzasadnionej zwłoki oraz gwarancję, że dziecko nie musi pojawić się w podzawaniu w sądzie¹².

Standardy są inspirowane wcześniejszymi dokonaniem w tej dziedzinie, w tym Standardami dla akredytowanych ośrodków wsparcia/ochrony dzieci z Krajowego Stowarzyszenia Dzieci¹³ w USA i kryteriami opracowanymi dla ewaluacji działań Barnahus w Szwecji¹⁴. Standardy zostały opracowane przy udziale doświadczonych ekspertów i praktyków z Barnahus oraz ośrodków przyjaznych dzieciom, pracujących z dziećmi ofiarami i świadkami przemocy w Europie.

Opierają się na tym, co sprawdza się w praktyce i mają rzeczywistą wartość dodaną dla dziecka, rodziny i współpracujących profesjonalistów¹⁵.

13 *Standardy dla akredytowanych członków*, Krajowe Stowarzyszenie Dzieci (2017) <http://www.nationalchildrensalliance.org/sites/default/files/downloads/NCA-Standards-for-Accredited-Members-2017.pdf>.

14 Landberg, Åsa and Svedin, Carl Göran (2013). Inuti ett Barnahus, Przegląd 23 Szwedzkich Barnahus. Sztokholm, Rädta Barnen wersja angielska: http://www.barnafriid.se/custom/uploads/2016/10/Inuti-ett-Barnahus_ENG.pdf

15 Standardy zostały opracowane przy pomocy ustnego i pisemnego wkładu grupy ekspertów PROMISE wraz z ekspertami z np. Barnahus Islandia, Barnahus Linköping (Szwecja), Barnahus Sztokholm (Szwecja), Centrum Ochrony Dzieci i Młodzieży w Zagrzebiu (Chorwacja), MDCK w Haarlem (Holandia), Uniwersytetu Linköping (Szwecja) i Programu Ochrony Dzieci na Uniwersytecie Iowa. Szeroko zakrojone konsultacje dotyczące standardów i niniejszego dokumentu odbyły się w drodze ustnej wymiany i pisemnej ankiety z

Co ważne, standardy wcielają w życie model, mający na celu realizację zobowiązań prawnych określonych w prawie europejskim i międzynarodowym. Prawo międzynarodowe i europejskie zazwyczaj wymaga przestrzegania zasad ogólnych, takich jak najlepiej pojęty interes dziecka i partycypację dziecka, a także zawiera szczegółowe postanowienia dotyczące kluczowych procesów, takich jak przesłuchanie dziecka – ofiary oraz udzieloną pomoc. Standardy odnoszą się do tego, w jaki sposób te przepisy prawne mogą być wdrażane w codziennej praktyce poprzez przekrojowe działania i podstawowe funkcje Barnahus. Standardy odnoszą się również do ustaleń instytucjonalnych, które leżą u podstaw praktyki i choć rzadziej pojawiają się w samym prawie, znajdują się w wytycznych, dotyczących wdrażania tych przepisów¹⁶. W skrócie, ustalenia instytucjonalne opisują tryb pracy, sposób działania, które umożliwiają zespołom najlepszą realizację prawnych zobowiązań¹⁷.

Standardy zostały sformułowane w taki sposób, aby zapewnić możliwość ich wdrażania i dostosowania w różnych kontekstach politycznych, prawnych, sądowych, społeczno-ekonomicznych i kulturowych¹⁸.

Adaptując standardy, należy pamiętać o ciągłej ocenie i ewaluacji organizacji i realizacji usług. Wskaźniki standardów zapewniają przykłady, które pokazują czy i w jakim stopniu standardy są wypełniane oraz umożliwiają rewizję

ministerstwami/władzami i/lub praktykami z Bułgarii, Cypru, Estonii, Finlandii, Irlandii, Niemiec, Węgier, Łotwy, Litwy, Malty, Polski, Rumunii, Wielkiej Brytanii (Anglii i Szkocji).

16 Standardy są zgodne na przykład z Wytycznymi Rady Europy dotyczącymi wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dzieciom i promują kluczowe elementy wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dzieciom: dostępność (np. standard 3 i 4), odpowiedni wiek (np. standard 1.1, 5, 6), szybkość (np. standard 1-3, 5, 6), sumienność (np. standard 5 i 6), dopasowanie i skupienie na potrzebach dziecka (np. standard 1.1-1.3, 5, 6), poszanowanie prawa do należytego procesu (np. standard 6), poszanowanie prawa do partycypacji w zrozumiałych procedurach (np. standard 1.2), poszanowanie prawa do prywatności i życia rodzinnego (np. standard 1.1, 3, 4), poszanowanie prawa do uczciwości i godności (np. standard 1.1, 3, 4).

17 Tabela w rozdziale IV zawiera przegląd zobowiązań prawnych i wytycznych międzynarodowych zawartych w standardach. Odniesienia do odpowiednich przepisów prawnych i wytycznych znajdują się pod każdym z profili opisujących standardy w rozdziale 3. Zobacz także O'Donnell, Rebecca (2017)

dotychczasowych zasad i praktyki. Ewaluacja weryfikuje również czy nowe badania, wytyczne, prawo i doświadczenia są podstawą praktyki i całego funkcjonowania usług. Organizując działalność Barnahus należy wziąć pod uwagę opinie dzieci¹⁹.

W tym dokumencie postępujemy się definicją przemocy określoną w artykule 19 Konwencji ONZ o prawach dziecka: „przemoc fizyczna bądź psychiczna, krzywda lub zaniedbanie bądź złe traktowanie lub wyzysk, w tym wykorzystywanie w celach seksualnych”.

„Dziecko” definiujemy zgodnie z artykułem 1 Konwencji ONZ o prawach dziecka: każda istota ludzka w wieku poniżej osiemnastu lat.

Dowiedz Się Więcej

Pełna wersja wytycznych do Standardów zawiera przykłady dobrych praktyk z wiodących Barnahus i innych europejskich placówek przyjaznych dzieciom. Pokazują one, że w różnych kontekstach krajowych i kulturowych powstały różne podejścia, przy jednoczesnym utrzymaniu podstawowych zasad, działań i ustaleń zawartych w standardach²⁰.

Kompendium prawa i wytycznych: europejskie i międzynarodowe instrumenty dotyczące dzieci ofiar i świadków przemocy, Sztokholm, seria projektów PROMISE www.child-centre.info/promise/publications/

18 Wenke, Daja and Heiberg, Turid (2017), *Wymiar sprawiedliwości przyjazny dzieciom: historia sukcesu modelu Barnahus i jego rozwoju w Europie*, Sztokholm, Projekty PROMISE <http://www.child-centre.info/promise/publications/>.

19 Odpowiednie narzędzie badawcze zostało stworzone, aby zapewnić prosty środek do oceny na jakim etapie tworzenia Barnahus znajdują się instytucje, które wdrażają standardy zaprezentowane w tym dokumencie. Narzędzie można pobrać ze strony PROMISE, www.childcentre.info/promise/publications/.

20 Lind Haldorsson, Olivia (2017), *Europejskie standardy jakości Barnahus: wytyczne dla interdyscyplinarnego i międzyinstytucjonalnego wsparcia dzieci ofiar i świadków przemocy*, <http://www.childrenatrisk.eu/promise/european-barnahus-quality-standards/>.

Wprowadzenie do Modelu Barnahus

Barnahus (po islandzku „Dom dziecka”) uznawany jest za wiodący, przyjazny dziecku, interdyscyplinarny oraz integracyjny model pomocy dzieciom ofiarom oraz dzieciom świadkom przemocy.

Celem Barnahus jest świadczenie każdemu dziecku skoordynowanej i skutecznej pomocy oraz zapobieganie powtórnej wiktyimizacji podczas postępowania dochodzeniowego oraz sądowego. Jedną z kluczowych ról Barnahus jest pomoc w przygotowaniu wiarygodnych dowodów do postępowania sądowego, poprzez ujawnienie zdarzeń przez dziecko, tak aby nie musiało ono stawić się w sądzie w przypadku, gdyby wniesiono oskarżenie w danej sprawie²¹. Wypełniając swoją rolę, Barnahus oferuje podejście interdyscyplinarne, obejmujące współpracę między właściwymi organizacjami i służbami takimi jak policja, służby socjalne, przedstawiciele ds. ochrony dzieci, specjaliści zdrowia fizycznego i psychicznego oraz prokuratura, w jednym ośrodku, przyjaznym dziecku. Barnahus odgrywa również istotną rolę w zwiększaniu świadomości oraz wiedzy o przemocy wobec dzieci wśród kluczowych interesariuszy.

Najważniejszą cechą Barnahus jest integracja działań instytucji i służb państwowych takich jak służby społeczne, system służby zdrowia i ochrony dzieci oraz wymiar sprawiedliwości. Placówki łączą te same podstawowe cele, podejście i metody, jednak specyfika systemów ochrony dzieci w poszczególnych krajach wpłynęła na przyjęcie różnych rozwiązań instytucjonalnych.

Na przykład, w niektórych krajach model Barnahus podlega pomocy społecznej oraz służbom ochrony dzieci, a w innych jest częścią systemu służby zdrowia lub organów ścigania. Niemniej jednak, zawsze opiera się na współpracy interdyscyplinarnej i międzyinstytucjonalnej „pod jednym dachem”. W niektórych placówkach Barnahus dziecko jest przesłuchiwane przez policjanta, a w innych przez psychoterapeutę. Elementem wspólnym jest jednak to, że osoba prowadząca przesłuchanie dziecka posiada specjalistyczne przygotowanie do przesłuchiwanie dzieci, korzysta ze sprawdzonych protokołów przesłuchań, a członkowie zespołu interdyscyplinarnego mają możliwość obserwowania przesłuchania z sąsiedniego pomieszczenia.

Istnieje wiele rozwiązań podobnych do europejskiego modelu Barnahus, o zróżnicowanym stopniu zaangażowania krajowego systemu służby zdrowia, pomocy społecznej, służb zajmujących się ochroną dzieci i/lub władz lokalnych²². Kolejną istotną różnicą jest poziom integracji oraz formalnego uznania w ramach wymiaru sprawiedliwości. W zależności od wymiaru sprawiedliwości, a czasem od woli sędziów, w niektórych krajach europejskich dzieci nadal muszą stawić się w sądzie, nawet jeśli istnieją przyjazne dzieciom placówki interdyscyplinarne, przystosowane do przesłuchiwanie dzieci. Bywa tak nawet w przypadku, jeśli te placówki są elementem systemu państwowego, np. służb ochrony dzieci lub systemu opieki zdrowotnej.

Model Children’s Advocacy Centre (CAC) i model Barnahus mają wspólny cel, czyli zapobieganie powtórnej wiktyimizacji oraz zapewnienie interdyscyplinarnej pomocy dzieciom. Policja i prokuratura są zaangażowane w pomoc interdyscyplinarną, lecz w przypadku modelu CAC, zadania te nie są wpisane w postępowanie prowadzone w ramach wymiaru sprawiedliwości. Dziecko musi stawić się w sądzie, jeśli postawiono akt oskarżenia, ponieważ

---

21 W większości krajów starsze dzieci, często poniżej 15. roku życia, muszą stawić się w sądzie, nawet jeśli przesłuchanie miało miejsce w Barnahus.

22 <http://www.childcentre.info/promise/wp-content/uploads/2016/06/114049-PROMISE-Web-versie1.pdf> .

zeznanie nie jest składane w warunkach „właściwej procedury prawnej”. Model CAC przygotowuje i wspiera dziecko w postępowaniu sądowym oraz odgrywa ważną rolę w ograniczeniu liczby sytuacji, kiedy dziecko musi ujawniać informacje o zdarzeniu, jednocześnie zapewniając skoordynowaną i kompleksową pomoc.

Celem innych interdyscyplinarnych placówek przyjaznych dziecku jest również ograniczenie powtórnej wiktyimizacji oraz pomoc interdyscyplinarna. Nie oferują one jednak systemowego zaangażowania władz i instytucji centralnych i lokalnych, w tym policji i prokuratury oraz formalnego uznania w ramach wymiaru sprawiedliwości. Niektóre z tych placówek stanowią część systemów krajowej lub lokalnej służby zdrowia, pomocy społecznej lub służb zajmujących się ochroną dzieci, z kolei inne działają jako niezależne jednostki.

Niektóre europejskie kraje stosują interdyscyplinarne i międzyinstytucjonalne podejście do ochrony dziecka bez oferowania kompleksowej pomocy w jednym miejscu. Część standardów można zastosować również w takim układzie, jednak poniższe wskazówki promują podejście „pod jednym dachem”, w którym dziecko otrzymuje wsparcie w jednym, przyjaznym dziecku miejscu. Takie podejście jest uznawane za jeden z warunków zapobiegania retraumatyzacji dziecka i zapewnienia odpowiednich warunków do ujawnienia przez dziecko.

Schemat zaprezentowany na kolejnej stronie pokazuje proces powstawania Barnahus w Islandii.

Dowiedz Się Więcej

Każdy kraj ma specyficzne warunki i wyzwania związane z wprowadzeniem modelu Barnahus lub innego podobnego modelu. Czasem konieczne jest zastosowanie podejścia etapowego. Rozdział 3 prezentuje standardy działania odpowiednie i przydatne dla różnych rodzajów pomocy interdyscyplinarnej i międzyinstytucjonalnej dla dzieci – ofiar i świadków przemocy w Europie. Przykłady praktyk przedstawione w dokumencie pokazują, jak specyficzne dla danego kraju rozwiązania prawne wpłynęły na różnorodność i pomysłowość w organizowaniu i funkcjonowaniu Barnahus oraz oferty przyjaznej dzieciom, przy jednoczesnym zastosowaniu się do podstawowych zasad i wartości standardów.

Kluczowe kryteria Barnahus

Barnahus oferuje bezpieczne i przyjazne dzieciom otoczenie, zapewniając im kompleksową pomoc pod jednym dachem.

1. Przesłuchania są prowadzone zgodnie z protokołem opartym na dowodach.
2. Wartość dowodowa zeznań dziecka jest zapewniona dzięki postępowaniu zgodnie z zatwierdzoną procedurą. Celem jest uniknięcie ponownego składania zeznań przez dziecko podczas rozprawy sądowej, jeśli już postawiono akt oskarżenia.
3. Zapewnienie badań lekarskich w ramach prowadzonego postępowania dowodowego oraz wsparcia w powrocie do dobrego stanu fizycznego i zdrowotnego dziecka.
4. Pomoc psychologiczna, terapia krótko- i długoterminowa dla dziecka, oraz niekrzywdzących członków rodziny i opiekunów.
5. Ocena potrzeb w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa ofiary oraz ewentualnie rodzeństwa, jak i monitoring zaspokajania tych potrzeb.

Barnahus Islandia

Podstawową rolą Barnahus jest koordynacja działań pomocowych oraz postępowania karnego

Koordinuje współpracę międzyinstytucjonalną, szczególnie w kontekście zbierania dowodów. Prowadzi przesłuchania z wykorzystaniem odpowiednich protokołów. We współpracy z instytucjami partnerskimi zapewnia konsultacje i wsparcie w indywidualnych przypadkach. Zapewnia profesjonalną ocenę i terapię dzieci-ofiar przemocy. Zapewnia konsultacje i wsparcie niekrzywdzącym rodzicom i opiekunom. Zapewnia konsultacje i wsparcie lokalnym instytucjom ochrony dzieci i innym według potrzeb.

PRZESŁUCHANIA - EKSPERCI ZDROWIA PSYCHICZNEGO WYSPECJALIZOWANI W PRZESŁUCHANIACH

Zeznania sądowe:

- Odpowiedzialni za zebranie zeznania dziecka pod auspicjami sędziego i przy obserwatorach - obrońcy, prokuraturze, policji, lokalnych służbach ochrony dzieci, prawniku dziecka.
- Pośredniczą w zadawaniu pytań przez sędziego, obrońcę i inne osoby.
- Zeznania są nagrywane w celu użycia ich w czasie posiedzenia sądu, jeśli powstanie akt oskarżenia.

Wywiad rozpoznawczy:

- Na prośbę lokalnych służb ochrony dzieci - w miarę możliwości - ułatwienie dziecku ujawnienia wykorzystania, w sytuacjach, gdy do tej pory ono nie nastąpiło lub gdy jest niejasne.
- Na prośbę lokalnych służb ochrony dzieci - zebranie zeznania dziecka, w sytuacji gdy podejrzany jest poniżej wieku odpowiedzialności karnej.

OCENA, TERAPIA, WSPARCIE - SPECJALISTI Z ZAKRESU ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Ocena i leczenie:

- Odpowiedzialni za ocenę stanu zdrowia psychicznego na podstawie zatwierdzonych narzędzi i kwestionariuszy.
- Odpowiedzialni za odpowiednie leczenie poprzez stosowanie terapii opartej na dowodach.

Dostępność leczenia:

- Dziecku - ofierze zamieszkującym na terenach wiejskich zapewniają terapię w środowisku domowym.

Wsparcie rodziców niekrzywdzących:

- Zapewniają doradztwo i wsparcie niekrzywdzącym rodzicom/opiekunom i rodzeństwu, jeśli jest to konieczne.

BADANIE LEKARSKIE - WYKWALIFIKOWANY PERSONEL MEDYCZNY

- Badania lekarskie są wykonywane na wniosek policji, lokalnych służb ochrony dzieci, dziecka lub rodziców.
- Za badanie odpowiedzialni są: doświadczony pediatra, ginekolog, pielęgniarka, personel Uniwersyteckiego Szpitala w Islandii.
- Poważniejsze, pogłębione procedury medyczne odbywają się w Szpitalu Uniwersyteckim.

INNE ZADANIA ZESPOŁU BARNAHUS

- Konsultacje i wsparcie lokalnych służb ochrony dzieci.
- Koordynacja zarządzania przypadkiem oraz koordynacja spotkań zespołu pracującego nad przypadkiem jeszcze przed zeznaniem w sądzie.
- Konsultacyjne spotkania międzyinstytucjonalne organizowane przed skierowaniem do Barnahus.
- Przekazywanie raportów do sądów w sprawach karnych.
- Przygotowywanie i przechowywanie dokumentacji i nagrań dotyczących przypadku.
- Przekazywanie wiedzy, szkolenia i zwiększanie świadomości.

- Formalnie osadzony w rządowej agencji ds. ochrony dzieci.
- Rządowa agencja zapewnia finansowanie oraz zarządzanie finansowe i kadrowe.
- Rządowa agencja zapewnia pomoc prawną i inne formy specjalistycznego wsparcia. Agencja jest również odpowiedzialna za sprawy administracyjne dotyczące współpracy z partnerami Barnahus - sądami, prokuraturą okręgową, policją, szpitalem uniwersyteckim i lokalnymi służbami ochrony dzieci.

Standardy Barnahus

W niniejszym rozdziale przedstawiono *Europejskie standardy Barnahus*. Standardy składają się z przekrojowych zasad i działań, podstawowych funkcji i ustaleń instytucjonalnych, które umożliwiają przyjazną dzieciom, skuteczną i opartą na współpracy praktykę. W większości przypadków standard składa się z kilku powiązanych elementów ogólnego standardu. Na przykład, standard Beneficjenci/grupa docelowa zawiera dwa elementy: „szeroką i włączającą definicję” oraz „zasadę niedyskryminacji”.

Standardy te tworzą razem praktyczne ramy dla podmiotów, które chcą uruchomić usługi zgodne z podstawowymi zasadami i cechami modelu Barnahus. Standardy mogą służyć jako inspiracja i wsparcie w ciągłym rozwijaniu przekrojowych usług, podstawowych funkcji i organizacji. Standardy zapewniają również wskazówki jak budować kompetencje zespołu oraz działania prewencyjne, jak np. wymiana informacji, dzielenie się wiedzą z innymi specjalistami.

Opis, uzasadnienie standardu, sugerowane wskaźniki, powiązane przepisy prawne, wytyczne, istotne narzędzia są zebrane w tabelach zawierających „Profil standardu”. Opis profilu znajduje się na stronie 15.

Standardy mogą być adaptowane do różnych krajowych systemów i działań związanych z usługami społecznymi, ochroną dzieci²³, służbą zdrowia, śledztwami kryminalnymi i procedurami sądowymi.

Pierwszy standard zawiera trzy przekrojowe działania, które można stosować na każdym etapie, od zgłoszenia do procesu: najlepiej pojęty interes dziecka

stanowi podstawę podejmowania decyzji i praktyki (1.1), zapewnienie dziecku prawa do bycia wysłuchanym i otrzymywania informacji (1.2) oraz zapobieganie nieuzasadnionemu opóźnieniu (1.3)

Standardy 2-4 odnoszą się do ustaleń instytucjonalnych i organizacji pracy, np. zapewnienie otoczenia przyjaznego dziecku oraz stanowią istotny element funkcjonowania Barnahus.

Standardy 5-10 dotyczą podstawowych funkcji i konkretnych działań podejmowanych w ramach Barnahus, np. międzyinstytucjonalne zarządzanie przypadkami, przesłuchania, badania lekarskie.

Dowiedz Się Więcej

Pełna wersja przewodnika po standardach zawiera przykłady dobrych praktyk z wiodących Barnahus i innych europejskich placówek przyjaznych dzieciom – ofiarom lub świadkom przestępstw. Obejmuje również narzędzia i skróty przepisów prawa i wytycznych, które ułatwią dalsze wdrażanie standardów. Dodatkowo, w pełnej wersji omówiono przykłady, obrazujące wszystkie etapy postępowania – od zgłoszenia do procesu wraz z podkreśleniem roli Barnahus i innych przyjaznych dziecku usług w różnych krajach²⁴.

²³ Obejmuje to ocenę bezpieczeństwa dziecka, czyli ryzyka czy dziecko jest narażone na kolejne akty przemocy w rodzinie. To wpływa na decyzje dotyczące trwającej interwencji w rodzinie i/oraz kwestię zabrania dziecka z domu.

²⁴ Lind Haldorsson, Olivia (2017) *Europejskie standardy jakości Barnahus: wytyczne dla interdyscyplinarnego i międzyinstytucjonalnego wsparcia dzieci ofiar i świadków przemocy*, <http://www.childrenatrisk.eu/promise/european-barnahus-quality-standards/>

Klucz do Profili standardów

Na czym polega standard?

W oparciu o przepisy prawne ONZ, UE, Rady Europy oraz modelu Barnahus, projekt PROMISE opracował dziesięć standardów dobrych praktyk dla przyjaznych dziecku i skutecznych modeli pomocy adresowanych do dzieci ofiar oraz świadków przemocy. Głównym celem standardów jest wspieranie wdrażania europejskich i międzynarodowych przepisów prawnych i wytycznych w celu zapewnienia dzieciom wysokiej jakości, przyjaznej i skutecznej pomocy interdyscyplinarnej.

Dlaczego należy wdrażać dany standard?

Odniesienia do międzynarodowych i europejskich przepisów prawnych: W tym punkcie znajdują się międzynarodowe i europejskie zobowiązania prawne, na których opiera się dany standard oraz wskaźniki. Te zobowiązania prawne, zebrane w *Kompendium przepisów i wytycznych PROMISE*, opierają się na konkretnych postanowieniach międzynarodowych i europejskich instrumentach prawnych. Tabela na końcu tego dokumentu zawiera listę przepisów i instrumentów prawnych, które mają szczególne znaczenie dla standardów i prawnych zobowiązań.

Odniesienia do wytycznych: Argumenty uzasadniające, dlaczego należy spełnić dany standard, opierają się na prawach dziecka ustanowionych przepisami prawa międzynarodowego i lokalnego oraz na miarodajnych wskazówkach Komitetu Praw Dziecka ONZ i innych instytucji (np. Rady Europy), i na badaniach.

Badania i doświadczenia: W standardach potrzeby dziecka są najważniejsze, a ogólny cel to zapewnienie skutecznych i przyjaznych praktyk dla wszystkich

dzieci, które są ofiarami lub świadkami przemocy. Doświadczenie zespołów interdyscyplinarnych i międzyinstytucjonalnych w zakresie tego, co jest skuteczne i ma pozytywny wpływ na dziecko – ofiarę lub świadka oraz jego niekrzywdzących członków rodziny (niebędących sprawcami), jest najważniejszym argumentem dlaczego dany standard powinien być wdrożony.

Przykłady wskaźników i/lub dowody na spełnianie standardu

Wskaźniki pozwalają przedstawić informacje, które pokazują, czy standardy są spełniane i w jakim stopniu. Mogą pomóc ustalić, czy i w jakim stopniu dana placówka stosuje określony standard w swojej pracy oraz pozwala przyjrzeć się polityce działań oraz praktyce.

Większość wskaźników jest powiązanych z określoną polityką – wskazują istnienie odpowiedniej polityki lub procedur, np. formalnej umowy międzyinstytucjonalnej. Te wskaźniki mogą również odnosić się do rozwiązań technicznych, np. do pokoju przesłuchań ze sprzętem audiowizualnym do innego pomieszczenia w danej placówce. Wszystkie te wskaźniki wymagają informacji w postaci opisu przykładowej polityki, procedur, protokołów, technicznych rozwiązań istniejących w danym centrum.

W kilku przypadkach wskaźniki dotyczące procedur mogą być zastąpione danymi ilościowymi, np. liczbą dni między ujawnieniem zdarzenia lub zgłoszeniem podejrzenia a przesłuchaniem (nieuzasadniona zwłoka). Wskaźniki ilościowe wymagają gromadzenia danych liczbowych.

Wskaźniki opierają się na międzynarodowych oraz lokalnych przepisach prawnych i wytycznych. Podobnie jak standardy mogą być dostosowane tak,

aby najlepiej odzwierciedlać dane otoczenie prawne, polityczne, społeczno-ekonomiczne i kulturowe.

Należy zauważyć, że w tej części znajdują się jedynie przykłady wskaźników i dowodów. Każda instytucja powinna poświęcić czas na opracowanie pełnego zestawu wskaźników do monitorowania efektywności działań. Przedstawione tu wskaźniki i rodzaje dowodów mogą służyć jako wskazówka i inspiracja.

Wskaźniki są ściśle powiązane z działaniami i procedurami placówki i nie zapewniają informacji o krótko- lub długoterminowym oddziaływaniu i/lub rezultatach w odniesieniu do dzieci, będących beneficjentami świadczeń.

Dowiedz Się Więcej

Pełna wersja poradnika zawiera odniesienia do praktycznych narzędzi, wskazówek, zasad, wzorów i innych zasobów, które mogą pomóc we wdrożeniu standardu.

Standard 1: Podstawowe zasady i działania przekrojowe

Standard 1 zawiera trzy podstawowe zasady, które definiują interdyscyplinarną praktykę i podejmowanie decyzji w Barnahus.

Zasady są zoperacjonalizowane poprzez działania przekrojowe, które są realizowane jako integralne części podstawowych funkcji określonych w standardach 5-10.

Działania przekrojowe są możliwe dzięki instytucjonalnym ustaleniom i organizacji pracy, które zawierają się w standardach 2-4.

Placówki interdyscyplinarne i międzyinstytucjonalne powinny stosować zbiór podstawowych zasad, opierających się na kluczowych zapisach prawa międzynarodowego, regionalnego i krajowego. Do zasad tych zaliczamy zapobieganie powtórnej wiktyimizacji/traumatyzacji²⁵ oraz zapewnienie skutecznej, skoordynowanej, udzielonej w odpowiednim czasie pomocy, w odpowiedzi na potrzeby dzieci, które są ofiarami lub świadkami przemocy. Kluczową przesłanką każdego działania powinien być najlepiej pojęty interes dziecka (Art. 3 Konwencji ONZ o prawach dziecka) oraz prawo do bycia wysłuchanym oraz informowanym (Art. 12 Konwencji ONZ o prawach dziecka). Zasada niedyskryminacji (Art. 2 Konwencji ONZ o prawach dziecka) jest uwzględniona poniżej w standardzie 3.

Podstawowe zasady i działania przekrojowe ujęte w standardzie 1 skupiają się na:

- Zapewnieniu, że najlepiej pojęty interes dziecka jest podstawą praktyki i podejmowania decyzji (standard 1.1).
- Tym, żeby prawo dziecka do bycia wysłuchanym było realizowane bez narażenia na retraumatyzację, w tym poprzez udzielanie dziecku odpowiednich informacji na każdym etapie (standard 1.2).
- Zapewnieniu, że ochrona, wsparcie i działania wymiaru sprawiedliwości są podejmowane w odpowiednim czasie (standard 1.3).

Zabezpieczenie dziecka to kluczowa zasada i działanie przekrojowe, które w szczególny sposób są odzwierciedlone w ramach standardów 2 i 10.

Standard 1.1 Najlepiej pojęty interes dziecka

Na czym polega standard?

Najlepiej pojęty interes dziecka: We wszystkich działaniach podejmowanych na rzecz dziecka oraz niekrzywdzących członków rodziny/opiekunów/osób opiekujących się, przede wszystkim brany jest pod uwagę najlepiej pojęty interes dziecka.

Dlaczego należy spełniać ten standard?

Międzynarodowe oraz lokalne zobowiązania prawne: Najlepiej pojęty interes dziecka (Art. 3 Konwencji ONZ o prawach dziecka) jest jedną z głównych zasad Konwencji ONZ o prawach dziecka oraz ma zastosowanie przy wdrażaniu całej Konwencji, w tym prawa dziecka do ochrony przed przemocą. Według zapisów art. 3 instytucje powinny rozważyć wpływ ich działań na dziecko, aby ich nadrzędnym celem był najlepiej pojęty interes dziecka. Komitet ds. Praw Dzieci (CRC) podkreśla, że art. 3(3) odnosi się do zapewnienia dzieciom wszystkich świadczeń i pomocy. Służby zajmujące się

---

²⁵ Powtórna wiktyimizacja odnosi się do procesu powtórnego stania się ofiarą. Powtórna traumatyzacja to proces przeżywania kolejny raz traumy, np. podczas wielokrotnego składania zeznań w sądzie lub przesłuchań.

dziećmi ofiarami i świadkami przemocy muszą upewnić się, że decyzja, dotycząca rozpoczęcia właściwego działania, została podjęta mając na uwadze najlepiej pojęty interes danego dziecka. CRC uznaje, że pojęcie najlepiej pojętego interesu dziecka jest „złożone, a jego znaczenie musi zostać zdefiniowane dla danego przypadku”.

Europejskie przepisy prawa:

Nadrzędną zasadą przy wdrażaniu zobowiązań w Dyrektywach jest zapewnienie najlepiej pojętego interesu dziecka.

Wytyczne: Komentarz Ogólny Nr 13, Konwencja o prawach dziecka podkreśla, że „prawo dziecka do uwzględnienia nadrzędności jego interesu należy uszanować we wszystkich kwestiach dotyczących dziecka, szczególnie jeśli dziecko jest ofiarą przemocy, oraz we wszystkich działaniach prewencyjnych”.

Komentarz Ogólny, Nr 14, Konwencja o prawach dziecka kładzie szczególny nacisk na ocenę i definiowanie najlepiej pojętego interesu dziecka przez zespoły interdyscyplinarne (GK Nr 4, punkt 47). Wspólne działanie, zespół interdyscyplinarny i międzyinstytucjonalny są szczególnie istotne w zapewnieniu kompleksowej i zintegrowanej oceny, jak i uwzględnianiu najlepszego interesu dziecka w całym procesie. Dzięki procedurom oraz podejmowanym działaniom najlepiej pojęty interes dziecka jest najważniejszy w procesie interdyscyplinarnym i międzyinstytucjonalnym.

Zobacz także Wytyczne Rady Europy w sprawie wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dziecku (2010) Roz. 3.D.; Rekomendacje Rady Europy dla pomocy społecznej przyjaznej dziecku (2011) Roz. 3.A ; Dokument KE zawierający 10 zasad zintegrowanych systemów ochrony dzieci.

Przykłady wskaźników oraz/lub dowody na spełnianie standardu

- Obecność oraz systematyczne wdrażanie ram/procedur/procesów angażowania zespołu interdyscyplinarnego i międzyinstytucjonalnego w ocenę oraz określenie najlepiej pojętego interesu danego dziecka.
- Obecność i systematyczne stosowanie przez zespół interdyscyplinarny (otwartej i niezhierarchizowanej) listy elementów, które należy uwzględnić w ocenie najlepiej pojętego interesu dziecka, mającej na celu pełne i skuteczne korzystanie z praw dziecka zgodnie z przepisami prawa.
- Personel otrzymał odpowiednie przeszkolenie oraz zna procedury, listy sprawdzające oraz protokoły itd., stosowane do oceny oraz definiowania najlepiej pojętego interesu danego dziecka.
- Istnieją dowody na to, że interdyscyplinarna ocena najlepiej pojętego interesu dziecka uwzględnia poglądy dziecka, jego tożsamość, zachowanie środowiska rodzinnego oraz utrzymanie relacji, opiekę nad dzieckiem, ochronę i bezpieczeństwo dziecka, stan wrażliwości, prawo do zdrowia, edukacji oraz zachowanie równowagi między poszczególnymi elementami.
- Potwierdzono, że przy definiowaniu najlepiej pojętego interesu dziecka brane są pod uwagę opinie dziecka oraz niekrzywdzących opiekunów, są one definiowane w oparciu o ustalone fakty i realizowane przez wykwalifikowanych specjalistów bez nieuzasadnionych opóźnień.

Ramy oceny i definiowania najlepiej pojętego interesu dziecka

Procedury i protokoły: Jasne procedury i protokoły stosowane na każdym etapie procesu to podstawa oceny najlepiej pojętego interesu dziecka w danym przypadku, jak i przez cały proces interdyscyplinarny. Istnieją jasne procedury oraz stała agenda regularnych spotkań w sprawie planowania międzyinstytucjonalnego oraz wspólnych konsultacji, odpowiednia do oceny najlepiej pojętego interesu dziecka.

Umowa o współpracy: Umowa o współpracy dalej omawiana w Standardzie 2, wyraźnie definiuje zadania poszczególnych służb, ich funkcje i odpowiedzialności. Jest to kluczowa kwestia, ponieważ wtedy zaangażowanie oraz dostarczanie pomocy jest mniej zależne od zmian personelu, sytuacji w pracy oraz zasobów, zapewniając w ten sposób ciągłość i spójność w ocenie najlepiej pojętego interesu dziecka.

Listy kontrolne (checklisty) : Barnahus stosuje checklisty jako ramy kontroli uwzględniania najważniejszych aspektów, w tym najlepiej pojętego interesu dziecka. Istnieje również checklista, która dotyczy poszanowania prawa dziecka do bycia wysłuchanym oraz informowanym.

Ewaluacja: Przy pomocy ram ewaluacyjnych (przykład przedstawiony poniżej) Barnahus prowadzi okresową ewaluację funkcjonowania oraz otoczenia w Barnahus z perspektywy dziecka. Dzięki temu Barnahus staje się miejscem przyjaznym dziecku, w którym dąży się do zapewnienia najlepiej pojętego interesu dziecka w szerszym zakresie, jak i w indywidualnych przypadkach.

Spotkania informacyjne i monitoring: Barnahus organizuje spotkanie informacyjne z dzieckiem oraz niekrzywdzającymi opiekunami tydzień po przesłuchaniu w Barnahus. Podczas spotkania istnieje możliwość poproszenia o informację zwrotną, dotyczącą doświadczenia związanego z Barnahus. Organizowane są również spotkania monitorujące z osobą towarzyszącą dziecku podczas wizyty w Barnahus, która również może dać informację zwrotną o tym, jakim doświadczeniem była dla dziecka wizyta w Barnahus.

Przykład z Barnahus Linköping w Szwecji

Ramy oceny i definiowania najlepiej pojętego interesu dziecka

Komitet Praw Dziecka ONZ (CRC) przedstawił rekomendacje dotyczące tego, w jaki sposób należy przeprowadzić ocenę, jak określać najlepiej pojęty

interes dziecka oraz jakie elementy należy wziąć pod uwagę – w jego Komentarzu ogólnym nr 14 (2013) „Prawo dziecka do zabezpieczenia jego najlepiej pojętego interesu jako sprawy nadrzędnej” (art. 3, ust. 1).

Komitet stwierdza „ocena najlepiej pojętego interesu dziecka jest czymś wyjątkowym, co powinno być dokonywane w każdym indywidualnym przypadku, biorąc pod uwagę szczególne okoliczności dotyczące każdego dziecka..”, w tym „indywidualną charakterystykę dziecka lub dzieci np. m.in. wiek, płeć, poziom dojrzałości, doświadczenie, przynależność do grupy mniejszościowej, niepełnosprawność (fizyczna, sensoryczna, intelektualna), kontekst społeczny i kulturowy, w którym znajdują się dzieci, obecność lub nieobecność rodziców, niezależnie od tego czy dziecko z nimi mieszka, jakość relacji między dzieckiem a jego rodziną lub opiekunem, poziom bezpieczeństwa w środowisku dziecka, dostępność skutecznych źródeł wsparcia rodziny, rodzina wielopokoleniowa itp.”.

Według Komitetu, określenie najlepiej pojętego interesu dziecka zaczyna się od oceny specyficznych okoliczności, które sprawiają, że dziecko jest wyjątkowe. Dokonując oceny można oprzeć się na „otwartej i niehierarchicznej liście elementów, które mogą stanowić składową oceny interesu dziecka”, która jest istotna w kontekście Barnahus.

Komitet rekomenduje, żeby lista dawała konkretne wskazówki, ale jednocześnie pozostała wystarczająco elastyczna, by móc brać pod uwagę również inne czynniki, które mogą być istotne w przypadku konkretnego dziecka. Komitet podkreśla, że „elementy sprzeczne z prawami zapisanymi w Konwencji lub mające skutki sprzeczne z prawami wynikającymi z Konwencji nie mogą być uznane za zasadne przy ocenie tego, co jest najlepsze dla dziecka lub dzieci.”.

Komitet uznał, że poniższe elementy powinny być brane pod uwagę przy ocenie i definiowaniu najlepiej pojętego interesu dziecka. Elementy muszą być starannie wyważone. Szczegółowa dyskusja na temat każdego z tych elementów znajduje się w Komentarzu ogólnym nr 14, ust. 52 i następujące:

- Poglądy dziecka.
- Tożsamość dziecka.
- Ochrona środowiska rodzinnego i utrzymanie relacji.
- Opieka, ochrona i bezpieczeństwo dziecka.
- Podatność na zranienie.
- Prawo dziecka do zdrowia.
- Prawo dziecka do edukacji.

Standard 1.2 Prawo do bycia wysłuchanym oraz informowanym

Na czym polega standard?

Prawo do bycia wysłuchanym oraz informowanym: Prawo dziecka do wyrażania własnych opinii oraz do otrzymywania informacji jest respektowane i realizowane.

Dlaczego należy spełniać ten standard?

Międzynarodowe oraz lokalne przepisy prawne: Prawo dziecka do partycypacji to jedna z podstawowych wartości ujętych w Konwencji ONZ o prawach dziecka (UNCRC). Zgodnie z art. 12 (2) dziecko powinno „przede wszystkim mieć szansę do bycia wysłuchanym w każdym postępowaniu sądowym i administracyjnym, które je dotyczy.”.

Europejskie przepisy prawa:

- Właściwe uwzględnienie opinii dziecka.

- Dostarczanie informacji.
- Prawo do tłumaczenia ustnego i pisemnego.
- Możliwość żądania, aby dziecko ofiara było wysłuchane za pomocą właściwych technologii komunikacyjnych.

Wytyczne: Komitet ONZ ds. Praw Dziecka (CRC) podkreśla, że „wiek nie powinien stanowić przeszkody w pełnym korzystaniu z prawa dziecka do procesu sądowego”. Prawo dziecka ofiary przemocy do bycia wysłuchanym zdefiniowano w art. 19 Konwencji ONZ o prawach dziecka, oraz zostało potwierdzone i wyjaśnione kilkakrotnie w Konwencji (np. Komentarz Ogólny Nr 13). Konwencja zachęca państwa do „dopilnowania, aby opinie, potrzeby, obawy dzieci ofiar, które doświadczyły przemocy seksualnej oraz innego rodzaju brutalnej przemocy były obecne oraz uwzględnione w postępowaniach, które dotyczą osobistych interesów dziecka”. W tym celu, państwa „muszą podjąć wszelkie niezbędne kroki, aby zapewnić, że prawo do bycia wysłuchanym było szanowane, czyli umożliwić pełną ochronę dziecka” (Komentarz Ogólny Nr 12, Konwencja o prawach dziecka). Należy podjąć kroki, np. w celu uniknięcia powtórnej traumatyzacji, poprzez m.in. niepowtarzanie składania zeznań oraz nagrywanie filmu z przesłuchań (Dzień Ogólnej Debaty o prawach dziecka do bycia wysłuchanym).

Zobacz także Wytyczne Rady Europy dotyczące wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dziecku (2010) Roz. IV.D. 3; Rekomendacje Rady Europy dla pomocy społecznej przyjaznej dziecku (2011) Roz. 3.B i ; Dokument KE zawierający 10 zasad zintegrowanych systemów ochrony dzieci, w tym zasada 1.

Badania i praktyka: Prawo do bycia informowanym oraz wysłuchanym to podstawowe cechy procesu interdyscyplinarnego i międzyinstytucjonalnego. Systematyczne wysłuchiwanie opinii dziecka pozwoli na lepsze zrozumienie życzeń i potrzeb dziecka, aby zdefiniować najlepiej pojęty interes dziecka oraz

właściwe i zrównoważone działania, w tym leczenie i terapię. Dzięki temu dziecko czuje się wzmocnione oraz przejmuje kontrolę nad sytuacją. Dostęp do właściwych informacji jest warunkiem wstępnym do sensownej partycypacji. Dziecko może dostarczyć bezcenne informacje zwrotne, dzięki którym otoczenie, podejmowane działania i interwencje są przyjazne dziecku oraz odpowiednie do jego potrzeb i życzeń – jeśli dziecko ma szansę wyrazić opinię na temat swoich doświadczeń z danej placówki.

Niedawno Agencja Praw Podstawowych przeprowadziła badanie, w ramach którego przeprowadzono wywiady z 392 dziećmi w 9 państwach członkowskich UE. Dzieci podkreślają znaczenie ich prawa do bycia wysłuchanym ze zrozumieniem i szacunkiem, respondenci zwracali również uwagę na potrzebę jasnych i praktycznych wytycznych, a także szkolenia dla wszystkich profesjonalistów mających kontakt z dziećmi²⁶.

Dobrze być wysłuchaną i czuć, że to co mówię ma znaczenie —16-latka, ofiara wykorzystania seksualnego.

Nie otrzymałam wielu informacji, ponieważ moi rodzice zastępczy je ukrywali. —15-latka, ofiara wykorzystania seksualnego²⁷.

Przykłady wskaźników oraz/lub dowody na spełnianie standardu

- Personel jest szkolony w zakresie form komunikowania się, słuchania oraz informowania dzieci, dostosowanego do ich wieku oraz etapu rozwoju.
- Przesłuchania są prowadzone w sposób, pozwalający dziecku wykonywać prawo do bycia wysłuchanym w postępowaniu sądowym (Standard 6, dot. przesłuchań).

---

²⁶ Wymiar sprawiedliwości przyjazny dzieciom: perspektywy i doświadczenia dzieci uczestniczących w postępowaniach sądowych jako ofiary, świadkowie lub strony w dziewięciu państwach członkowskich UE (Agencja Praw Podstawowych UE, Luty 2017) <http://fra.europa.eu/en/press-release/2017/child-friendly-justice-childs-perspective>.

- Dzieci oraz ich niekrzywdzący rodzice/opiekunowie mają wpływ na określenie czasu, miejsca oraz formy interwencji takich jak leczenie i terapia.
- Dzieci mają szansę na wyrażenie opinii o swoich doświadczeniach z placówki.
- Dzieci oraz ich niekrzywdzący opiekunowie są systematycznie informowani, informacja jest dostosowana do wieku oraz etapu rozwoju dziecka.
- Dzieci i opiekunowie otrzymują informacje w języku dla nich zrozumiałym.
- Szczególne starania są podejmowane, aby dzieci specjalnej troski oraz niepełnosprawne miały takie same szanse na otrzymanie informacji oraz bycie wysłuchanymi.

Standard 1.3 Nieuzasadnione opóźnienie

Na czym polega standard?

Zapobieganie nieuzasadnionym opóźnieniom: Podejmowane są działania, mające na celu zapobieganie nieuzasadnionym opóźnieniom i zapewnia się, że przesłuchania, ocena bezpieczeństwa dziecka oraz badania lekarskie mają miejsce w określonym czasie oraz że pomoc medyczna oraz psychologiczna jest oferowana w odpowiednim czasie zarówno dziecku, jak i jego rodzinie/opiekunom/osobom opiekującym się dzieckiem.

Dlaczego placówki powinny spełniać ten standard?

Europejskie przepisy prawa:

---

²⁷ Cytaty z: Wymiar sprawiedliwości przyjazny dzieciom: perspektywy i doświadczenia dzieci uczestniczących w postępowaniach sądowych jako ofiary, świadkowie lub strony w dziewięciu państwach członkowskich UE (Agencja Praw Podstawowych UE, Luty 2017) <http://fra.europa.eu/en/press-release/2017/child-friendly-justice-childs-perspective>

- Nie może być żadnych nieuzasadnionych opóźnień między ujawnieniem zdarzeń a przesłuchaniami.
- Indywidualna ocena sytuacji każdego dziecka oraz potrzeb niekrzywdzących członków rodziny.
- Dostarczanie informacji.
- Zapewnienie pomocy i wsparcia.

Wytyczne: Komitet ONZ ds. Praw Dziecka uznaje, że „skuteczna pomoc wymaga, żeby działania ustalone w ramach procesu partycypacyjnego nie podlegały niezasadnym opóźnieniom” (Konwencja ONZ o prawach dziecka, Komentarz Ogólny Nr 13). Również Wytyczne Rady Europy dotyczące wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dziecku (2010), Roz. IV.D.4.

Badania i doświadczenia: Zapobieganie nieuzasadnionym opóźnieniom jest podstawową zasadą przesłuchań przyjaznych dziecku oraz ochrony dziecka. Unikanie opóźnień pozwala właściwym służbom, tworzącym zespół interdyscyplinarny, realizować swoje zadania w sposób terminowy. Ma to pozytywne oddziaływanie na dobrostan dziecka oraz może poprawić rezultaty dochodzenia kryminalnego oraz postępowania sądowego.

Uniknięcie niepotrzebnego opóźnienia pomiędzy ujawnieniem zdarzenia a przesłuchaniem może dziecku ułatwić opowiedzenie o zdarzeniu i zapamiętanie szczegółów, a dzięki temu poprawić jakość oraz wartość zeznania dziecka. Może też zredukować ryzyko narażenia dziecka na naciski dotyczące wycofania zeznań. Umożliwia również wczesną ocenę potencjalnych potrzeb związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa dziecka, nie działając na szkodę wartości dowodowej zeznań. To z kolei pozwala zapobiec opóźnieniom w chronieniu dziecka przed dalszą ekspozycją na przemoc. Badanie lekarskie przeprowadzone w odpowiednim czasie

umożliwia rozpoznanie i udokumentowanie śladów fizycznych stosowania przemocy, aby odpowiednio przeprowadzić proces leczenia oraz postępowanie sądowe. Może również umożliwić wcześniejsze rozpoczęcie pracy terapeutów.

Chciałam, żeby to wszystko się już skończyło. Ale to trwało wieki, kolejne osoby mówiły, że to jeszcze nie koniec. Chciałam, żeby to się skończyło, żebym mogła odzyskać normalne życie. Ale minęło wiele miesięcy zanim faktycznie tak się stało. —12-latką, ofiarą wykorzystania seksualnego²⁸.

Przykłady wskaźników oraz/lub dowody na spełnianie standardu

- System dokumentowania oraz monitorowania opóźnień.
- Wspólne konsultacje, przygotowujące do przesłuchania powinny zostać przeprowadzone jak najszybciej, aby uniknąć opóźnienia w realizacji przesłuchania.
- Prokurator przeprowadzający wstępne dochodzenie obserwuje przesłuchanie w pomieszczeniu, sąsiadującym z pokojem przesłuchań, dzięki czemu nie ma opóźnień w dostępie do istotnych informacji.
- Pracownik/pracownicy socjalni obserwują przesłuchanie w sąsiednim pomieszczeniu, dzięki czemu mogą bez opóźnień podjąć działania, które mają na celu zaspokojenie potrzeb dziecka oraz jego ochronę.
- W razie konieczności personel Barnahus jest dostępny podczas przesłuchania, oferując natychmiastową interwencję kryzysową.
- Wspólne kolejne spotkanie bezpośrednio po przesłuchaniu, w celu upewnienia się, że wszyscy wiedzą, jakie kroki należy podjąć, jaka jest ich rola oraz zadania.

---

28 Cytaty z: Wymiar sprawiedliwości przyjazny dzieciom: perspektywy i doświadczenia dzieci uczestniczących w postępowaniach sądowych jako ofiary, świadkowie lub strony w dziewięciu państwach

członkowskich UE (Agencja Praw Podstawowych UE, Luty 2017) <http://fra.europa.eu/en/press-release/2017/child-friendly-justice-childs-perspective>

- Podczas spotkań stosowana jest lista sprawdzająca (check lista), aby upewnić się, że nic nie zostało pominięte i że dane działanie zostało podjęte.
- Ocena potrzeby badania lekarskiego następuje natychmiastowo. Jeśli badanie jest potrzebne, najlepiej, żeby miało miejsce tego samego dnia co przesłuchanie w placówce Barnahus.
- Ocena potrzeby wsparcia terapeutycznego, w tym wsparcia kryzysowego odbywa się bez opóźnień.

Wskaźniki ilościowe

- Czas między ujawnieniem zdarzenia/zgłoszeniem podejrzenia a oceną bezpieczeństwa dziecka.
- Czas między ujawnieniem zdarzenia/zgłoszeniem podejrzenia a pierwszym międzyinstytucjonalnym spotkaniem.
- Czas między pierwszym międzyinstytucjonalnym spotkaniem a przesłuchaniem.
- Czas między ujawnieniem zdarzenia/zgłoszeniem podejrzenia a przesłuchaniem.
- Czas między ujawnieniem zdarzenia/zgłoszeniem podejrzenia a oceną stanu psychicznego.
- Czas między ujawnieniem zdarzenia/zgłoszeniem podejrzenia a badaniem lekarskim.
- Czas między ujawnieniem zdarzenia/zgłoszeniem podejrzenia a interwencją lekarza/psychologa/psychiatry wobec dziecka i niekrzywdzących rodziców/opiekunów/osób towarzyszących.
- Czas między wstępnym dochodzeniem karnym a decyzją o wszczęciu postępowania.
- Czas między wstępnym dochodzeniem karnym a procesem.
- Czas między ujawnieniem zdarzenia/zgłoszeniem podejrzenia a decyzją o wszczęciu postępowania.

Standard 2: Interdyscyplinarna i międzyinstytucjonalna współpraca w Barnahus

Współpraca interdyscyplinarna i międzyinstytucjonalna powinna zaczynać się już przy wstępnym zgłoszeniu przypadku do placówki oraz być prowadzona w formie wspólnych działań interwencyjnych i pomocowych w ciągu trwania całej sprawy. Organizacja powinna być ustrukturyzowana oraz transparentna. Wyraźny podział ról, zadań oraz mechanizmy koordynacji, budżet, działania monitorujące oraz ewaluacyjne sprzyjają skuteczności procesu oraz zapewniają ciągłość i stabilność.

Na czym polega standard?

2.1 Formalne umowy międzyinstytucjonalne: Stosowane są formalne, pisemne umowy, podpisane przez upoważnionych przedstawicieli, zawierane przez właściwe instytucje (służby pomocy społecznej/zajmujące się ochroną dziecka, policja, prokuratorzy, specjaliści służby zdrowia – fizycznego i psychicznego) o współpracy interdyscyplinarnej i międzyinstytucjonalnej²⁹. Barnahus może działać jako niezależna służba/instytucja, jeżeli spełnia ustawową rolę uznaną przez władze krajowe lub lokalne, w tym formalny mandat do współpracy z odpowiednimi instytucjami publicznymi.

2.2 Organizacja interdyscyplinarnej i międzyinstytucjonalnej współpracy w Barnahus: Współpraca jest ustrukturyzowana i transparentna, ma jasno określone role, obowiązki, koordynację, budżet, sposoby monitorowania i

ewaluacji, które przyczyniają się do zwiększenia efektywności procesów i zapewniają ciągłość i stabilność.

2.3 Procesy i praktyka interdyscyplinarnej i międzyinstytucjonalnej współpracy w Barnahus: Interdyscyplinarna/międzyinstytucjonalna interwencja rozpoczyna się przy pierwszym zgłoszeniu i jest prowadzona poprzez wspólne interwencje poprzez całą sprawę.

Dlaczego należy spełniać ten standard?

Europejskie przepisy prawa: Interdyscyplinarność/koordynacja/współpraca.

Wytyczne: Komitet ONZ ds. Praw Dziecka (CRC) promuje skuteczne procedury, w tym „koordynację interdyscyplinarną, sterowaną protokołami i porozumieniami w razie konieczności” (Komentarz Ogólny CRC Nr 13). Również Wytyczne Rady Europy dotyczące wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dziecku (2010), Roz. IV.5; Rekomendacje Rady Europy w sprawie pomocy społecznej przyjaznej dziecku (2011) Roz.V.E oraz Dokument KE dot. 10 zasad zintegrowanych systemów ochrony dzieci, Komisja Europejska.

Badania i doświadczenie: Ustrukturyzowana organizacja z jasno określonymi rolami, zadaniami, mechanizmami koordynacji, dalszymi działaniami będącymi kontynuacją, działaniami ewaluacyjnymi oraz budżetem, sprzyja skuteczności oraz współpracy zespołów międzyinstytucjonalnych, wzajemnemu poszanowaniu swoich ról oraz dzieleniu się odpowiedzialnością. Formalne umowy, regulujące te kluczowe elementy, zapewniają ciągłość oraz zaangażowanie liderów poszczególnych instytucji. W Danii prawo reguluje pewne cechy Barnahus, w tym role i obowiązki pracowników, lokal, finansowanie, formy współpracy i zbieranie danych.

²⁹ Inne ważne wewnętrzne polityki administracyjne, które powinny być stosowane przez cały personel zespołu interdyscyplinarnego/międzyinstytucjonalnego, w tym polityki oraz procedury ochrony dziecka,

kodeks postępowania dla personelu, polityka anonimowego informowania, procedury bezpieczeństwa oraz protokół awaryjny.

Wsparcie ze strony stałych członków personelu wyznaczonych do koordynowania działań oraz pomocy świadczonej przez zespół międzyinstytucjonalny umożliwia bezproblemową realizację procesu oraz jego ciągłość. Koordynator nadzoruje wypełnianie obowiązków zespołu i na wczesnym etapie może wykryć problemy w procesie interdyscyplinarnym i międzyinstytucjonalnym. Koordynator może także odgrywać ważną rolę w planowaniu oraz przestrzegania procedur i protokołów postępowania.

Przykłady wskaźników oraz/lub dowody na spełnianie standardu

Status formalny

- Barnahus jest uznawany i regulowany poprzez prawo lub formalną umowę przez krajowy lub lokalny system opieki społecznej lub ochrony dzieci, władzę wykonawczą i sądowniczą lub krajowy system opieki zdrowotnej.
- Barnahus ma oficjalny mandat od odpowiednich władz, aby koordynować współpracę międzyinstytucjonalną i zapewniać wsparcie interdyscyplinarne.

Formalne umowy międzyinstytucjonalne

- Umowa międzyinstytucjonalna podpisana przez upoważnionych przedstawicieli zobowiązuje poszczególne instytucje do współpracy interdyscyplinarnej i międzyinstytucjonalnej oraz do dostarczenia świadczeń.
- Umowy obejmują takie aspekty jak: cele, zobowiązania, role i obowiązki, organizację, finanse, prywatność, czas trwania (poniżej przedstawiono kwestie ujmowane w umowie).
- Umowa zapewnia równowagę między zaangażowanymi instytucjami, tak aby współpraca miała na celu najlepiej pojęty interes dziecka we wszystkich aspektach: zdrowie, bezpieczeństwo dziecka, kwestie prawne, zdrowie psychiczne etc.

- Umowy są systematycznie przeglądane oraz aktualizowane, żeby odzwierciedlały zmiany w np. przepisach prawnych oraz procedurach i strukturach poszczególnych instytucji.
- Komitet sterujący, do którego należą przedstawiciele poszczególnych instytucji, nadzoruje i kieruje realizacją umowy.
- Personel wie o istnieniu umów i został przeszkolony w zakresie ich realizacji.

Koordynacja

- Co najmniej jeden przedstawiciel zespołu jest wyznaczony do koordynowania współpracy międzyinstytucjonalnej w placówce interdyscyplinarnej/międzyinstytucjonalnej.
- Funkcja koordynatora jest jasno zdefiniowana w opisie stanowiska.
- Międzyinstytucjonalna grupa łącznikowa spotyka się regularnie, aby omówić praktyczne kwestie, dotyczące codziennej współpracy, w tym procedur, protokołów itd.

Budżet

- Instytucje uczestniczące zobowiązują się, w drodze formalnego porozumienia, do wniesienia wkładu w budżet na pokrycie kosztów personelu i kosztów bieżących Barnahus.

Polityka ochrony dzieci i inne polityki wewnętrzne

- Barnahus ma własną Politykę ochrony dzieci i procedury zgłaszania podejrzenia popełnienia przestępstwa, które są zgodne z ustawodawstwem krajowym i obejmują cztery międzynarodowe standardy ochrony dzieci: politykę, ludzi, procedury i odpowiedzialność.
- Personel kieruje się i wspiera wewnętrznymi politykami, takimi jak procedury i Polityka ochrony dzieci, Kodeks postępowania pracowników, Polityka anonimowego informowania. Procedury bezpieczeństwa oraz Protokół postępowania awaryjnego.

Regulacje dotyczące zakładania i funkcjonowania Barnahus w krajach skandynawskich³⁰

Dania

W Danii zaadaptowano prawo tak, aby ustanawianie i wykorzystywanie Barnahus było obowiązkowe na poziomie krajowym.

„Rady miejskie w regionie ustanawiają dom dziecka w każdym regionie, aby zbadać sytuację dziecka lub młodej osoby, jeśli dziecko lub młoda osoba zostały narażone na nadużycia lub w przypadku podejrzenia o takie nadużycie.

(2) Minister Spraw Społecznych i Spraw Wewnętrznych może ustanowić zasady dotyczące planu, funkcjonowania, finansowania i obowiązków itp. domów dziecka³¹.

Ponadto duńskie rozporządzenie w sprawie Barnahus reguluje działanie i kluczowe cechy Barnahus (patrz podsumowanie poniżej). Istnieją również standardy jakości opracowane przez Krajową Radę Opieki Społecznej.

Islandia

Barnahus w Islandii został utworzony bez formalnych regulacji, na podstawie nieformalnego porozumienia między uczestniczącymi instytucjami. Obecnie rządowa Agencja ds. ochrony dzieci (Barnaverndarstofa) jest upoważniona do

„prowadzenia specjalnych centrów usług w celu promowania współpracy interdyscyplinarnej i wzmocnienia koordynacji agencji w zakresie rozpatrywania spraw dotyczących ochrony dzieci³².

Ponadto Ustawa o postępowaniu karnym (nr 88/2008) przewiduje, że rozmowa z pokrzywdzonym dzieckiem w wieku do 15 lat będzie prowadzona pod auspicjami sędziego „w obiekcie specjalnie zaprojektowanym do takich celów” i przy wsparciu specjalnie przeszkolonej osoby³³. Sędziowie interpretują te przepisy w taki sposób, że przesłuchanie dziecka poniżej 15. roku życia obowiązkowo ma odbywać się w Barnahus.

Norwegia

Barnahus w Norwegii początkowo utworzono bez formalnych regulacji. Obecnie ustawa o postępowaniu karnym i rozporządzenie w sprawie uproszczonych przesłuchań sprawiają, że policja i prokuratorzy mają obowiązek korzystania z Barnahus³⁴.

Szwecja

Barnahus w Szwecji początkowo utworzono bez formalnych regulacji. Obecnie nie ma przepisów, które nakładają obowiązek korzystania z Barnahus. Jednak Narodowa Agencja Policji, wraz z prokuraturą, Krajową Komisją Medycyny Sądowej i Krajową Komisją Zdrowia i Opieki Społecznej, wydały krajowe

30 Podsumowanie opiera się na: Bakketeig, Elisiv (2016). Model Barnahus w krajach skandynawskich. Opracowanie zaprezentowane na regionalnej konferencji i wizycie studyjnej PROMISE, Linköping 28-29 Listopada 2016. W oparciu o: Johansson, Susanna, Kari Stefansen, Anna Kaldal&Elisiv Bakketeig (druk, 2017): Wdrażanie skandynawskiego modelu Barnahus: Charakterystyka i lokalne adaptacje. W Johansson, S., Stefansen, K., Kaldal, A. & Bakketeig, E. (red.). Współpraca przeciw wykorzystaniu dzieci: Skandynawski Model Barnahus. Londyn: Palgrave. Landberg, Åsa i Svedin, Carl Göran (2013). Barnahus: Przegląd 23 szwedzkich Barnahus, Sztokholm: Chrońmy Dzieci. Informacje uzyskane od Rządowej Agencji Ochrony Dzieci w Islandii (Luty 2016).

31 Ustawa o konsolidacji usług socjalnych, paragraf 50 a.– (1), <http://english.sim.dk/media/14900/consolidation-act-on-social-services.pdf>

32 Ustawa o ochronie dzieci, art 7, https://eng.velferdarraduneyti.is/media/acrobat-en-skar_sidur/Child-Protection-Act-as-amended-2015.pdf

33 Straffe prosessloven (ustawa o postępowaniu karnym), 239, 239 a-f., <http://www.lovdato.no/>

34 Delredovisning av regeringsuppdrag avseende gemensamma nationella riktlinjer kring barn som misstänks vara utsatta för brott och kriterier för landets Barnahus (Rikspolisstyrelsen, Szwecja, 2009)

wytyczne i standardy, które muszą być spełnione, aby współpraca we wspólnych lokalach mogła być nazwana Barnahus:

„Celem takich wspólnych działań jest zapewnienie dzieciom, które mogą być ofiarami przestępstwa, ochrony prawnej, odpowiedniego leczenia i wsparcia oraz, w razie potrzeby, natychmiastowych interwencji kryzysowych i terapeutycznych. W trakcie całego procesu nacisk zostanie położony na najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka. Dziecko będzie informowane we wszystkich sprawach, które go dotyczą i będzie miało możliwość wyrażenia swoich poglądów w takim zakresie i na tyle, na ile pozwala na to jego poziom dojrzałości. Dochodzenia prowadzone równoległe w ramach systemu prawnego i usług społecznych rozpoczynają się niezwłocznie i są przeprowadzane tak szybko, jak tylko dobro dziecka i złożoność sytuacji na to pozwala. Dochodzenie wstępne zostanie zakończone, a decyzja o postawieniu zarzutów zostanie podjęta możliwie jak najszybciej. Maksymalna długość trwania dochodzenia jest określona ustawowo³⁵.

Szczegółowe ustalenia dotyczące współpracy międzyinstytucjonalnej w Barnahus są zwykle określone w umowach między poszczególnymi instytucjami (przykład Barnahus Linköping).

---

³⁵ <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=158447>

Standard 3: Beneficjenci/grupa docelowa

Na czym polega standard?

3.1 Szeroka definicja grupy docelowej: Grupa docelowa obejmuje wszystkie dzieci, które są ofiarami i/lub świadkami wszelkiego rodzaju przemocy. Niekrzywdzący członkowie rodziny/opiekunowie są uznawani za drugorzędną grupę docelową.

3.2 Zasada niedyskryminacji: Szczególne starania są podejmowane, aby dotrzeć do wszystkich dzieci – ofiar i świadków, niezależnie od formy doświadczanej przemocy.

Dlaczego należy spełniać ten standard?

Międzynarodowe oraz lokalne zobowiązania prawne: Zasada niedyskryminacji to podstawowa zasada Konwencji ONZ (Art. 2 Konwencji ONZ o prawach dziecka) i ma kluczowe znaczenie we wdrażaniu zapisów art. 19 tej Konwencji w sprawie praw dziecka do wolności od przemocy.

Europejskie przepisy prawa:

- Zasada niedyskryminacji.
- Zapisy dotyczące identyfikowania ofiar, w tym szczególne przepisy odnośnie dzieci – ofiar przemocy, np. ocena wieku, członkowie rodziny.

Wytyczne: Komitet ds. Praw Dziecka podkreśla, że „Państwa powinny podjąć odpowiednie działania, aby chronić prawo każdego dziecka do ochrony przed wszystkimi formami krzywdzenia, nie dyskryminując w żadnym obszarze, niezależnie od ich rasy, koloru skóry, płci, języka, religii,

poglądów politycznych lub innych, narodowości, pochodzenia etnicznego lub społecznego, majątku, niepełnosprawności, urodzenia lub innego statusu dziecka lub jego rodziców lub opiekunów prawnych”. Państwa strony muszą podjąć także starania, aby dzieci w potencjalnie trudnych sytuacjach miały zapewnione prawo do ochrony na takich samych zasadach jak inne dzieci (Komentarz Ogólny, Konwencja ONZ w sprawie praw dziecka Nr 13).

Również Wytyczne Rady Europy dotyczące wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dziecku (2010) Roz.III.D oraz Rekomendacje Rady Europy w sprawie pomocy społecznej przyjaznej dziecku (2011) Roz.V.B.

Badania i doświadczenia: Barnahus może odgrywać ważną rolę w realizacji zobowiązań państw – stron poprzez włączenie szerokiej grupy docelowej w swoją misję oraz zapewniając równy dostęp oraz świadczenia wszystkim dzieciom, które zostaną zgłoszone do centrum.

Przykłady wskaźników oraz/lub dowody na spełnianie standardu

Definiowanie grupy docelowej

- Grupy docelowe są określone w misji/statucie/formalnej umowie Barnahus.
- Barnahus otacza opieką wszystkie dzieci, które są ofiarami lub świadkami jakiegokolwiek formy przemocy, w tym, ale nie tylko: fizycznej i psychicznej, przemocy domowej, wykorzystania

seksualnego, komercyjnego wykorzystania, handlu, okaleczenia narządów płciowych, przestępstw honorowych³⁶.

Zasada niedyskryminacji

- Interdyscyplinarne i międzyinstytucjonalne wsparcie jest oferowane wszystkim³⁷ dzieciom, które są skierowane do Barnahus. We wszystkich przypadkach ocena bezpieczeństwa dziecka, śledztwo, badania lekarskie i psychiatryczne, interwencje kryzysowe³⁸ i działania następcze są planowane i przeprowadzane w ścisłej współpracy z odpowiednimi instytucjami.
- Barnahus jest dostępny dla wszystkich dzieci, niezależnie od ich miejsca zamieszkania. Mobilne zasoby i lokalne pokoje przesłuchań są wykorzystywane w razie potrzeby, szczególnie w przypadku wstępnego dochodzenia, ciągłej interwencji kryzysowej i leczenia oraz w przypadku działań następczych.
- Barnahus jest dostępny dla dzieci ze specjalnymi potrzebami i niepełnosprawnościami. Należy upewnić się, że dzieci otrzymują te same informacje, wsparcie i możliwość wyrażenia swoich opinii i ujawnienia w czasie przesłuchania.
- W razie potrzeby zapewnione jest tłumaczenie dla dziecka i niekrywdzącego rodzica/opiekuna, przy zapewnieniu, że otrzymują te same informacje, wsparcie i możliwość wyrażenia swoich opinii i ujawnienia w czasie przesłuchania.

---

³⁶ W przypadku, gdy grupa docelowa jest określona w prawodawstwie lub krajowych wytycznych, jak na przykład w Danii i Szwecji, należy zagwarantować dostępność co najmniej tym grupom. Wszystkie usługi powinny dążyć do objęcia szerokiej grupy docelowej, obejmującej wszystkie formy przemocy. Jednak wiele Barnahus zaczęło od węższej grupy, na przykład tylko w zakresie wykorzystywania seksualnego i powoli zaczęły się zajmować pozostałymi formami przemocy.

³⁷ Możliwe przyczyny dyskryminacji obejmują między innymi pochodzenie narodowe lub etniczne, rasę, język, religię, gender, orientację seksualną, status społeczno-ekonomiczny, niepełnosprawność i status uchodźcy. Dotarcie do dzieci szczególnie narażonych na krzywdzenie może wymagać dodatkowego zaangażowania.

³⁸ Niektóre formy interwencji kryzysowych, takie jak opieka medyczna w nagłych wypadkach, mogą nie wchodzić w zakres świadczenia usług Barnahus.

Standard 4: Otoczenie przyjazne dziecku

Na czym polega standard?

4.1 Lokalizacja i dostępność: Placówka jest dostępna, także dla dzieci niepełnosprawnych i/lub ze specjalnymi potrzebami. Najlepiej, żeby placówka znajdowała się w oddzielnym budynku, znajdującym się w otoczeniu znanym przez dzieci, np. na osiedlu mieszkaniowym. Powinien być możliwy dostęp do placówki za pomocą transportu publicznego.

4.2 Wnętrze placówki: Umeblowanie i materiały wyposażenia są przyjazne dziecku i rodzinie, dostosowane do wieku dzieci, szczególnie w poczekalniach. Placówka jest bezpieczna dla dzieci w każdym wieku i na każdym etapie rozwoju, także dla dzieci niepełnosprawnych i/lub ze specjalnymi potrzebami. W placówkach systematycznie przeprowadzane są kontrole techniczne.

4.3 Prywatność: W placówce są oddzielne, dźwiękoszczelne pomieszczenia zapewniające prywatność.

4.4 Zapobieganie kontaktowi z podejrzanym sprawcą: Placówka jest urządzona w taki sposób, żeby nie dopuścić do spotkania między ofiarą a potencjalnym sprawcą.

4.5 Pokój przesłuchań: Placówka zapewnia zespołowi interdyscyplinarnemu/międzyinstytucjonalnemu pomieszczenie obok pokoju przesłuchań umożliwiające obserwowanie przesłuchania na żywo³⁹.

³⁹ Rodzina/opiekunowie nie mogą obserwować przesłuchania dziecka.

Dlaczego należy spełniać ten standard?

Europejskie przepisy prawa:

- Przesłuchania są realizowane w miejscu przeznaczonym i dostosowanym do ich realizacji.
- Prawo do zapobiegania kontaktowi między ofiarą a sprawcą.

Wytyczne: Wytyczne Rady Europy dotyczące wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dziecku (2010) Roz. IV.D 5 oraz Rekomendacje Rady Europy w sprawie pomocy społecznej przyjaznej dziecku (2011) Roz. IV.B.

Badania i praktyka: Lokalizacja oraz umiejscowienie placówki jest kluczowe w zapewnieniu dostępu do niej wszystkim dzieciom oraz w zapewnieniu prywatności i bezpieczeństwa dziecka. Bezpieczne, neutralne i przyjazne dziecku otoczenie jest podstawą do ograniczenia niepokoju/lęku oraz zapobiegnięcia powtórnej traumatyzacji. Otoczenie przyjazne ułatwia dziecku ujawnienie zdarzeń, co jest niezbędne dla bezpieczeństwa i ochrony dziecka, określenia potrzeb w zakresie odzyskania zdrowia fizycznego i psychicznego, oraz zapewnienia skutecznego dochodzenia oraz procesu sądowego.

Przykłady wskaźników oraz/lub dowody na spełnianie standardu

Lokalizacja i dostępność

- Budynek znajduje się na terenie przyjaznym dziecku, np. na osiedlu mieszkalnym lub w innej strategicznej lokalizacji (np. blisko szpitala).
- Transport publiczny znajduje się w odległości, którą można przejść na piechotę.
- Budynek wyposażony jest w rampę lub windę.

Wnętrze placówki

- Dziecko jest witane przez przyjaznego członka personelu, który proponuje coś do picia.
- Wyposażenie, np. zabawki, czasopisma i książki oraz meble w poczekalni są odpowiednie zarówno dla młodszych, jak i starszych dzieci oraz dla dzieci ze specjalnymi potrzebami, niepełnosprawnych.
- Wnętrze zaprojektowano zgodnie z wytycznymi najlepszych praktyk, aby zapewnić dostępność wszystkim grupom dzieci: budynek jest parterowy lub wyposażony w windy, korytarze są otwarte, toalety – przystosowane itd.
- Inspekcje bezpieczeństwa przeprowadzane są regularnie.

Prywatność

- Oddzielna poczekalnia, aby uniknąć kontaktu z innymi dziećmi.
- Pokoje są dźwiękoszczelne.
- Lokalizacja i oznakowanie obiektu są dyskretne.

Unikanie kontaktu z podejrzanym sprawcą⁴⁰

- Podejrzani sprawcy są przesłuchiwani oraz otrzymują pomoc w innej lokalizacji.

Jeśli podejrzany sprawca ma dostęp do pomocy w tym samym budynku:

- Oddzielne wejścia i pomieszczenia dla dzieci i rodziny/opiekunów niebędących sprawcami oraz dla sprawców.
- Spotkania z dziećmi oraz podejrzanymi sprawcami są umawiane na konkretny dzień i godzinę, aby uniknąć kontaktu między nimi.

Pokój przesłuchań

- Pokój przesłuchań i obserwacyjny/techniczny są oddzielone od siebie, lecz połączone systemem komunikacji audiowizualnej.
- Obserwacja przesłuchania odbywa się poprzez ekran w sąsiadującym pokoju obserwacyjnym.
- Pokój jest wygodny i przyjazny dziecku. Jest umeblowany i urządzony tak, aby uniknąć odwracania uwagi.
- Kamera jest tak ustawiona, żeby śledziła dziecko i nagrywała ruchy rąk dziecka, kiedy rysuje lub coś pokazuje.

---

⁴⁰ Spotkania terapeutyczne dla sprawcy i dziecka mogą w niektórych przypadkach odbywać się w tym samym budynku, jeżeli zostanie to uznane w najlepszym interesie dziecka. Bezpieczeństwo i dobre

samopoczucie dziecka mają podstawowe znaczenie. W przypadkach przemocy seksualnej i ciężkich przypadków innych form przemocy sprawca nie powinien nigdy mieć wstępu do Barnahus.

Standard 5: Międzyinstytucjonalne zarządzanie przypadkami⁴¹

Na czym polega standard?

5.1 Procedury i protokoły formalne: Analiza przypadku i planowanie międzyinstytucjonalne są częścią pracy zespołu oraz poszczególnych instytucji i są sformalizowane poprzez wspólnie uzgodnione procedury i protokoły.

5.2 Ciągła analiza i planowanie przypadku: Spotkania w sprawie analizowania i planowania przypadku, w których biorą udział zaangażowane instytucje z zespołu międzyinstytucjonalnego organizowane są regularnie.

5.3 Stały monitoring przypadku: Zespół interdyscyplinarny/międzyinstytucjonalny dba o stałą dokumentację oraz dostęp do odpowiednich informacji dla członków zespołu aż do zamknięcia sprawy.

5.4 Osoba ds. wsparcia⁴²: Wyznaczona, przeszkolona osoba lub członek zespołu monitoruje pomoc interdyscyplinarną, zapewniając stałe wsparcie oraz kontakt z dzieckiem i niekrzywdzącą rodziną/opiekunami.

Dlaczego należy spełniać ten standard?

Europejskie przepisy prawa:

- Podstawową zasadą we wdrażaniu zobowiązań Dyrektyw Indywidualnej oceny okoliczności dotyczących danego dziecka oraz potrzeb

⁴¹ Planowanie międzyinstytucjonalne, analiza przypadków i śledzenie spraw mogą być kształtowane przez ograniczenia związane z dzieleniem się informacjami w ustawodawstwie krajowym lub brakiem przepisów, które umożliwiają i upoważniają służby do dzielenia się informacjami, dotyczącymi przypadku. Wysoki poziom integracji wymaga jasnego i ostrożnego podejścia do zobowiązań, dotyczących poufności i może wymagać podejścia krok po kroku, aby zapewnić właściwą wymianę informacji. Konieczne może być również znalezienie rozwiązań, takich jak międzyinstytucjonalne protokoły ochrony danych, aby wypełnić

niekrzywdzących członków rodziny jest zapewnienie ich najlepszych interesów.

- Współpraca interdyscyplinarna.
- Regulacje dot. Kręgu Zaufania.

Wytyczne: Komitet ONZ ds. Praw Dziecka (CRC) podkreśla skuteczne procedury wdrażania praw dziecka do ochrony przed przemocą (art. 19 Konwencji ONZ o prawach dziecka), w tym współpracę międzysektorową zarządzaną protokołami oraz porozumieniami. CRC uważa także, że „Specjaliści pracujący w systemie zajmującym się ochroną dzieci powinni być przeszkoleni we współpracy międzyinstytucjonalnej oraz protokołach współpracy”. Proces obejmuje: (a) partycypacyjną, interdyscyplinarną analizę krótko- i długoterminowych potrzeb dziecka, opiekunów oraz rodziny, która umożliwi i uwzględni opinie dziecka oraz opiekunów i rodziny; (b) informowanie dziecka, opiekunów i rodziny o wynikach analizy; (c) skierowanie dziecka i rodziny na świadczenia, które zaspokoją te potrzeby; i (d) działania kontynuujące oraz ewaluacja efektywności interwencji (Komentarz Ogólny Nr 13).

Również Wytyczne Rady Europy dotyczące wymiaru sprawiedliwości przyjaznej dziecku (2010) Roz. 4.A.5 oraz Rekomendacje Rady Europy dotyczące pomocy społecznej przyjaznej dziecku (2011) Roz.V.E.Hd i J.

Badania i praktyka: Interdyscyplinarne planowanie przypadku, przy wsparciu procedur i protokołów, ma duże znaczenie w celu zapewnienia interdyscyplinarnej, skoordynowanej, skutecznej i właściwej interwencji przez

zobowiązania wynikające z przepisów prawa i/lub przepisów nałożonych przez organizacje zawodowe na odpowiednich specjalistów, w celu wymiany informacji dotyczących konkretnych przypadków.

⁴² Ta funkcja zazwyczaj jest obejmowana przez osobę z pomocy społecznej/służb zajmujących się ochroną dzieci, jako koordynatora przypadku, jeśli są zaangażowani w projekt interdyscyplinarny/międzyinstytucjonalny. Jeśli pomoc społeczna/służby ochrony dzieci nie biorą udziału, ta rola jest spełniana przez jednego z członków zespołu. Ta osoba jest odpowiedzialna za kontakty z pomocą społeczną/służbami ochrony dzieci.

zespół międzyinstytucjonalny oraz zaangażowane instytucje. Monitoring sprawy i analiza przypadku pozwala zespołowi w najszerszym możliwym zakresie oraz w zgodzie z wymogami prawnymi i w najlepszym interesie dziecka, zebrać i dzielić się informacjami, tak żeby dane przypadki były konsultowane i oceniane na każdym etapie postępowania dochodzeniowego i sądowego. Obserwacja przypadku pozwala zespołowi monitorować postępy i rezultaty w sprawach kierowanych do placówki.

Odpowiednie wsparcie dla ofiar oraz działania kontynuujące przez wyznaczonego profesjonalistę pozwalają zredukować lęki i traumę dziecka oraz niekrywdzającej rodziny/opiekuna dziecka. Kluczowym aspektem wsparcia dla ofiary jest zapewnienie stałej informacji dla dziecka i opiekunów niebędących sprawcami, oraz że opinia dziecka jest uwzględniona. Pozwala również na to, żeby proces kierowany był najlepiej pojętym interesem dziecka, a krótko, średnio i długoterminowe rezultaty dla dziecka zostały zoptymalizowane. Dzieci i rodziny/opiekunowie nie będący sprawcami mogą potrzebować doradztwa i wsparcia we wzmacnianiu ich umiejętności we wspieraniu dziecka, zrozumieniu procesu sądowego, prawa dziecka oraz dostępnej terapii.

Przykłady wskaźników oraz/lub dowody na spełnianie standardu

Formalne procedury i protokoły

- Placówka ma formalne procedury zarządzania przypadkiem, w tym spotkania dot. planowania, dokumentacji i dalszych działań.
- Istnieje protokół dla zespołu dot. ochrony prywatności i danych.
- Istnieje system oceny oddziaływania pomocy interdyscyplinarnej na dziecko.
- Ocena przypadku oraz planowanie jest koordynowane i kontrolowane przez wyznaczonego członka personelu.

- Personel zna procedury i schematy postępowania i został z nich przeszkolony.

Planowanie międzyinstytucjonalne oraz analiza przypadku

- W Barnahus organizowane jest wstępne spotkanie dla wszystkich zaangażowanych instytucji, w celu zaplanowania interdyscyplinarnej interwencji oraz skoordynowania działań.
- Kolejne spotkanie w Barnahus dot. działań pomocowych jest organizowane po przesłuchaniu oraz badaniu lekarskim, z udziałem wszystkich zaangażowanych profesjonalistów, w celu poinformowania ich o wynikach oraz zaplanowania i skoordynowania kolejnych interwencji.
- Organizowane są regularne spotkania między zaangażowanymi instytucjami w celu analizy przypadków, wymiany zaktualizowanych informacji oraz oceny oddziaływania interwencji interdyscyplinarnej i międzyinstytucjonalnej.
- Analiza przypadków dotyczy wszystkich instytucji na równych zasadach i nie jest zdominowana przez jedną instytucję ze szkodą dla innych dyscyplin.
- W przypadkach, w których dziecko ma trudności w uczeniu się lub ma szczególne potrzeby, konsultuje się doświadczonych specjalistów, a najlepiej tych, którzy znają dane dziecko, w celu zaplanowania wszystkich działań, w tym przesłuchania, badania lekarskiego i terapii.

Stały monitoring przypadku

- Placówka regularnie dokumentuje informacje dot. przypadku, m.in. : dane demograficzne ofiary oraz jej rodziny, przesłuchania i obecności na przesłuchaniu, liczby odbytych spotkań interdyscyplinarnych w sprawie

oceny przypadku, uczestnictwa danej instytucji w tych spotkaniach, jeśli to możliwe także raporty z terapii i raporty lekarskie.⁴³

Osoba ds. Wsparcia

- Dziecko oraz opiekunowie otrzymują stałe wsparcie oraz są systematycznie informowani w trakcie całego postępowania dochodzeniowego oraz sądowego.
- Kontynuacja działań jest organizowana zależnie od potrzeb dziecka i rodziny/opiekunów⁴⁴, po zakończeniu postępowania sądowego oraz terapii.
- Wyznaczona, przeszkolona osoba lub członek zespołu monitoruje pomoc interdyscyplinarną, aby zapewnić kontynuację wsparcia dla dziecka oraz niekrzywdzącej rodziny/opiekunów.
- Jeśli funkcja osoby/koordynatora ds., wsparcia jest wykonywana przez instytucję nie należącą do projektu, członek zespołu jest odpowiedzialny za kontakty z tą instytucją, zapewniając właściwą komunikację i działania kontynuujące.

Regulacje duńskiego prawodawstwa dotyczące wymiany informacji w Barnahus

Podczas rozpatrywania sprawy, w której wykorzystywany jest Barnahus, zob. sekcja 50a, personel Barnahus, policja i prokuratura, a także organy służby zdrowia, uprawnieni pracownicy służby zdrowia i władze gminne rozwiązujące zadania z zakresu dzieci i młodzieży znajdujących się w trudnej sytuacji mogą wymieniać informacje o ściśle prywatnych aspektach dotyczących dzieci i młodzieży oraz ich sytuacji rodzinnej. Wymiana takich informacji jest możliwa,

---

⁴³ Pomoc społeczna/służby zajmujące się ochroną dzieci zazwyczaj gromadzą wszystkie istotne informacje, w tym raporty medyczne, raporty policyjne oraz dane o interwencjach w ramach ochrony dziecka. Wszystkie instytucje muszą udostępniać informacje pomocy społecznej/służbom zajmującym się ochroną dzieci.

jeśli jest uznana za niezbędną ze względu na zdrowie i rozwój dziecka lub młodej osoby. "50.1 (c) Ustawa o świadczeniu usług socjalnych

Role i zadania odpowiednich instytucji podczas spotkania międzyinstytucjonalnego – Barnahus Linköping

Barnahus

Przewodniczący spotkaniu międzyinstytucjonalnemu. Odpowiedzialny za zapewnienie, że wspólna ocena przypadku zostanie przygotowana na spotkaniu w oparciu o adekwatne informacje od odpowiednich instytucji. Odpowiedzialny również za zapewnienie formalnej umowy między instytucjami dotyczącej dalszego zaplanowania pracy nad przypadkiem. Działa jak sekretariat i rozsyła notatki ze spotkania do uczestniczących instytucji.

Oddział pediatryczny szpitala

Jego wkładem jest ekspertyza medyczna. Dokonuje wstępnej oceny potrzeby badania lekarskiego. Dzieli się informacjami, jeśli wcześniej miało wiedzę dotyczącą danego dziecka.

Agencja Psychiatrii Dzieci i Młodzieży

Jej wkładem jest ekspertyza dotycząca dziecięcej psychiatrii. Dokonuje wstępnej oceny sprawy pod kątem potrzeb w zakresie wsparcia kryzysowego i interwencji terapeutycznych. Dzieli się informacjami, jeśli wcześniej miało wiedzę dotyczącą danego dziecka.

---

⁴⁴ Kontynuacja wsparcia i pomocy zazwyczaj jest zapewniana przez pomoc społeczną/służbom zajmującym się ochroną dzieci. Jeśli w Barnahus zaangażowane są pomoc społeczna/służby zajmujące się ochroną dzieci, posiadają funkcję kierownika sprawy i są odpowiedzialne za całościową koordynację oraz kontynuację. Kierownik sprawy monitoruje także, czy kluczowe zasady są wdrażane oraz czy w trakcie procesu przestrzegane są prawa dziecka.

Policja i prokuratura

Jej wkładem jest ekspertyza kryminalna i sądowa. Dokonuje wstępnej oceny pod kątem potrzeby wszczęcia postępowania.

Pomoc społeczna

Jej wkładem jest ekspertyza psychospołeczna. Dokonuje wstępnej oceny przypadku pod kątem ochrony dziecka i interwencji. Dzieli się informacjami, jeśli wcześniej miało wiedzę dotyczącą danego dziecka.

Stały program międzyinstytucjonalnego spotkania w Barnahus w Sztokholmie

Wprowadzenie i zarys spotkania

- Przedstawienie uczestników: imię i instytucja.
- Dokumentacja spotkania: wspólna notatka lub osobne dla każdej instytucji.
- Poufność: Czy którakolwiek instytucja jest związana zasadą poufności - krótka informacja.

Cel spotkania

- Wymiana informacji i zaplanowanie wspólnych działań.
- Zapewnienie, że perspektywa dziecka i jego najlepiej pojęty interes są najistotniejsze.
- Określenie konkretnego celu związanego z przypadkiem.

Kontekst i wcześniejsze informacje dotyczące przypadku

- Pomoc społeczna: Poprzednie śledztwo w sprawie przemocy w rodzinie – kiedy.
- Wcześniejsze interwencje i ich rezultaty.
- **Policja/prokuratura:** Ewentualne wcześniejsze policyjne raporty dotyczące członków rodziny, np. w kontekście przemocy, nadużywania substancji lub innych poważnych przestępstw?

- Przegląd potencjalnych opisów przypadków Zespołu Ochrony Dzieci i Agencji Psychiatrii Dzieci i Młodzieży.

Zaplanowanie przesłuchania

- Jakie działania podjęły odpowiednie instytucje od zgłoszenia na policję?

Dzień przesłuchania:

- Data i godzina.
- Przedstawiciel prawny i osoba znana dziecku, które będzie towarzyszyć dziecku w Barnahus.
- Specyficzne cechy i sytuacja dziecka, takie jak język, specjalne potrzeby, sytuacja w domu.
- Obecność Agencji Psychiatrii Dzieci i Młodzieży w pokoju obserwacyjnym.

Po przesłuchaniu - co musimy rozważyć zawczasu

- Ocena Bezpieczeństwa Dziecka - różne scenariusze.
- Sposób informowania opiekuna dziecka?
- Zaplanowanie potencjalnego ponownego spotkania dziecka z rodzicami/opiekunami po przesłuchaniu.
- Uwagi policji i prokuratury dotyczące kolejnych kroków.
- Interwencja kryzysowa.
- Badanie lekarskie.
- Kto będzie odpowiedzialny za przekazywanie dziecku informacji dotyczących kolejnych decyzji i działań - artykuł 12 Konwencji o Prawach Dziecka.

Pozostałe kwestie

- Czy dziecko ma rodzeństwo, które mogło być świadkiem przemocy?
- Inne, w tym ewentualna potrzeba tłumaczenia.

Podsumowanie spotkania

- Podsumowanie spotkania.

- Jeśli pojawią się niezbędne zmiany w planie, wszystkie instytucje muszą być poinformowane.

Standard 6: Przesłuchanie⁴⁵

Na czym polega standard?

6.1 Procedury i praktyki oparte na dowodach. Przesłuchania są prowadzone zgodnie ze sprawdzonymi praktykami i protokołami (opartymi na dowodach) które zapewniają gromadzenie dowodów zarówno pod względem jakościowym jak i ilościowym. Głównym celem jest uniknięcie powtórnej traumy oraz skłonienie dziecka do swobodnej wypowiedzi zawierającej jak największą ilość szczegółów, w odpowiedzi na pytania otwarte, nie sugerujące, tak aby dziecka zeznania były wiarygodne.

6.2 Profesjoniści: Przesłuchania są prowadzone przez wyspecjalizowany personel, który jest regularnie szkolony w prowadzeniu przesłuchań.

6.3 Lokalizacja i nagrywanie: Przesłuchania są prowadzone w placówce zespołu Interdyscyplinarnego/Międzyinstytucjonalnego. Realizowane jest również nagranie audiowizualne z przesłuchań, aby uniknąć powtarzania przesłuchań przez różnych profesjonalistów, którzy potrzebują dostępu do zeznań dziecka.

6.4 Obecność interdyscyplinarna i międzyinstytucjonalna: Przesłuchanie jest prowadzone przez jednego profesjonalistę. Wszyscy zaangażowani członkowie zespołu interdyscyplinarnego, międzyinstytucjonalnego mogą przyglądać się przesłuchaniu na żywo, lub obejrzeć nagranie. Istnieje system komunikowania się przesłuchującego z osobami obserwującymi, dzięki

któremu obserwujący przedstawiciele instytucji mogą pośrednio uczestniczyć w przesłuchaniu.

6.5 Respektowanie prawa oskarżonego do sprawiedliwego procesu :

Wprowadzono rozwiązania, które umożliwiają obronie zadawanie pytań dziecku poszkodowanemu/świadkowi za pośrednictwem osoby przesłuchującej. Jeżeli osoba oskarżona ma prawo do oglądania zeznań dziecka, odbywa się to za pomocą przekazu audiowizualnego, aby uniknąć potencjalnego kontaktu między oskarżonym a dzieckiem.

6.6 Dostosowanie do potrzeb dziecka: Przesłuchanie jest dostosowane do wieku, etapu rozwoju oraz kontekstu kulturowego dziecka, jak i uwzględnia jego specjalne potrzeby, w tym tłumaczenie. Może to obejmować maksymalne skracanie czasu trwania przesłuchania, robienie przerw, ewentualnie przeprowadzenie przesłuchania w więcej niż jednej sesji. Liczba przesłuchań jest ograniczona do minimalnej liczby niezbędnej dla kryminalnego postępowania dochodzeniowego. Jeśli konieczne jest kilka przesłuchań, są one prowadzone przez tego samego profesjonalistę.

Dlaczego należy spełniać ten standard?

Europejskie przepisy prawa:

- Udostępnianie informacji.
- Prawo do tłumaczeń ustnych i pisemnych.
- Dostosowane procedury przesłuchań i postępowań sądowych, w których biorą udział dzieci.
- Przesłuchania są prowadzone w razie potrzeby w placówkach wyznaczonych i przystosowanych do tego celu.

---

⁴⁵ Przesłuchanie możemy zdefiniować jako "jednorazową sesję, nagraną rozmowę mającą na celu ujawnienie unikalnych informacji dziecka, gdy istnieją podejrzenia wykorzystania lub gdy dziecko było świadkiem przemocy wobec innej osoby" (<http://www.nationalcac.org/forensic-interview-services>) albo

"ustrukturyzowana rozmowa z dzieckiem mająca na celu uzyskanie szczegółowych informacji o ewentualnym zdarzeniu (ach), które dziecko mogło doświadczyć lub być świadkiem". (http://www.smallvoices.org/what_we_do/forensic_interviews.html). Przesłuchanie zbiera informacje od dziecka, które mogą być wykorzystane w sądzie.

- Przesłuchania są prowadzone przez przeszkolonych profesjonalistów.
- W razie potrzeby i jeśli jest to wskazane, wszystkie przesłuchania dzieci są prowadzone przez te same osoby.
- Przesłuchania ofiar wykorzystywania seksualnego, przemocy na tle płci lub przemocy ze strony osób będących w bliskiej relacji, są prowadzone przez osoby tej samej płci co dziecko.
- Liczba przesłuchań jest ograniczona do minimum, a przesłuchania są prowadzone tylko, jeśli to konieczne oraz do celów postępowania dochodzeniowego i sądowego.
- Wszystkie przesłuchania z dzieckiem ofiarą lub świadkiem mogą być nagrywane sprzętem audiowizualnym, a tego rodzaju nagrania mogą stanowić dowód w postępowaniu sądowym.
- Możliwość przesłuchania dziecka ofiary za pomocą odpowiednich technologii komunikacyjnych.
- Prawo do unikania kontaktu między ofiarą a oskarżonym.
- Szkolenia i narzędzia.
- Współpraca/koordynacja interdyscyplinarna.

Wytyczne: Komitet ONZ ds. Praw Dziecka (CRC) podkreśla, że „postępowanie dochodzeniowe w sprawie przypadków przemocy, niezależnie od tego, czy zgłoszonych przez dziecko, jego przedstawiciela czy stronę trzecią, musi być podejmowane przez wykwalifikowanych profesjonalistów, którzy przeszli kompleksowe właściwe dla ich funkcji szkolenie, oraz wymaga podejścia w oparciu o prawa dziecka i przyjaznego dziecku. Rygorystyczne lecz przyjazne dziecku procedury dochodzeniowe pozwolą na właściwą identyfikację przemocy oraz zapewnią dowody do postępowania administracyjnego, cywilnego oraz sądowego, z zakresu ochrony dziecka. Należy podjąć szczególne starania, aby nie narażać dziecka na dalsze krzywdzenie podczas trwania postępowania dochodzeniowego. W tym celu wszystkie strony są zobowiązane do właściwego poszanowania i uwzględnienia opinii dziecka.”

(Komentarz Ogólny Nr 13 Konwencja ONZ o prawach dziecka). Następnie Komitet stwierdza, że kiedy prawa dziecka są łamane „Państwa powinny zwrócić szczególną uwagę na udostępnienie dzieciom skutecznych i przyjaznych dziecku procedur” (Komentarz Nr 5 Ogólny). Zachęca także państwa strony do „przyjęcia i wdrażania zasad oraz procedur dla dzieci ofiar przemocy fizycznej, wykorzystywania seksualnego oraz innych przestępstw z użyciem przemocy, dzięki którym można uniknąć powtórnego składania zeznań poprzez nagrywanie przesłuchań, w celu ograniczenia powtarznej traumatyzacji” (Dzień Ogólnej Debaty o prawie dziecka do bycia wysłuchanym). Także Wytyczne Rady Europy dotyczące wymiaru sprawiedliwości przyjaznej dziecku Roz.IV.D.6 oraz Dokument KE zawierający 10 zasad zintegrowanych systemów ochrony dzieci, Komisja Europejska, na przykład Zasady 1, 2 i 6.

Badania i doświadczenia: Badania pokazały, że powtórne przesłuchania mogą być bardzo traumatycznym przeżyciem dla dziecka i powodować powtórny traumatyzację. Tego rodzaju „powtórna traumatyzacja” może mieć bardziej szkodliwe oddziaływanie na dziecko niż samo krzywdzenie. Dlatego też należy podjąć szczególne kroki, aby zapewnić dziecku szansę na złożenie zeznań w otoczeniu sprzyjającym, zapewniającym poczucie bezpieczeństwa fizycznego i emocjonalnego, aby zapobiec powtarznej traumatyzacji oraz wiktyimizacji i doprowadzić do realizacji skutecznego postępowania sądowego i dochodzeniowego. Według badań powtórne przesłuchania prowadzone przez osoby bez specjalnego przeszkolenia w zakresie przesłuchań sprzyjają zakłócaniu narracji wydarzeń przez dziecko poprzez zadawanie sugerujących pytań, co ma szkodliwe oddziaływanie na kryminalne postępowanie dochodzeniowe. Dlatego też należy podjąć działania zmierzające do prowadzenia przesłuchań zgodnych z wymogami „właściwej procedury prawnej”, tak aby zebrane dowody były ważne w sądzie.

Przykłady wskaźników oraz/lub dowody na spełnianie standardu

Praktyki i protokoły oparte o dowody

- Protokoły oparte o dowody np. NICHD lub NCAC są stosowane do wszystkich przesłuchań sądowych i wstępnych.
- Osoby przesłuchujące są przeszkolone w stosowaniu praktyki i protokołów opartych o dowody.
- Dowody zgromadzone przez przesłuchujących są konsekwentnie uznawane za ważne w sądzie.
- Wykwalifikowani specjaliści.

Przesłuchania sądowe i wstępne są prowadzone wyłącznie przez specjalistów

- Personel regularnie bierze udział w szkoleniach w zakresie prowadzenia przesłuchań.
- Personel otrzymuje regularne wsparcie w zakresie wytycznych, superwizji oraz doradztwa, w tym ocenę innych specjalistów (także Standard 9).

Lokalizacja i nagrywanie

- Dostępne są specjalne pokoje przesłuchań przyjazne dziecku.
- Pokoje przesłuchań są wyposażone w kamerę i system dźwiękowy, co pozwala na nagrywanie oraz podgląd przesłuchania na żywo.
- Wszystkie przesłuchania są nagrywane sprzętem audiowizualnym.
- Nagrania z przesłuchań są przechowywane w bezpiecznym miejscu o ograniczonym dostępie.

Obecność interdyscyplinarna i międzyinstytucjonalna

- Zazwyczaj przesłuchania są prowadzone przez jednego profesjonalistę, a odpowiedni profesjonaliści obserwują przesłuchania z innego pomieszczenia.

- Istnieją urządzenia pozwalające obserwować przesłuchania na monitorze w innym pomieszczeniu.
- - Istnieją urządzenie pozwalające obserwatorom – w razie potrzeby – komunikować się bezpośrednio z przesłuchującym poprzez słuchawkę.
- Osoby przesłuchujące powinny być przeszkolone ze współpracy z tłumaczem w czasie przesłuchania.
- Przesłuchujący wyjaśnia rolę tłumacza - zarówno dziecku, jak i tłumaczowi. Przesłuchujący zaleca czy tłumacz powinien kontaktować się poprzez połączenie audio czy powinien być obecny w pomieszczeniu a w takim wypadku określa również miejsce, które powinien zająć tłumacz. Tłumaczenie jest sprawdzane przez drugiego tłumacza.
- Przesłuchania wstępne z dziećmi cudzoziemskimi bez opieki lub uchodźcami są obserwowane przez właściwe władze imigracyjne, ich kuratorów i innych adekwatnych specjalistów.
- Zespół obserwujący posiada listę sprawdzającą, która pozwala upewnić się, że wszyscy znają swoje role i obowiązki.
- Rodzina i opiekunowie niekrzywdzący nie mogą przyglądać się przesłuchaniu.

Dostosowanie do potrzeb dziecka

- Liczba przesłuchań jest ograniczona do absolutnego minimum niezbędnego w postępowaniu dochodzeniowym.
- Ten sam profesjonalista przeprowadza przesłuchania, jeśli koniecznych jest kilka przesłuchań.
- Przesłuchanie jest dostosowane do danego dziecka, zależnie od jego wieku, etapu rozwoju, poziomu językowego, poznawczego i socjalnego, kontekstu kulturowego, stanu emocjonalnego.
- Ocenia się i zaspokaja specjalne potrzeby dziecka.
- W razie potrzeby zapewniane jest tłumaczenie.

Respektowanie prawa oskarżonego do sprawiedliwego procesu:

- obrońcy oferuje się możliwość przesłuchania dziecka po ujawnieniu, na przykład poprzez drugie przesłuchanie dziecka.
- W przypadku prośby o drugą rozmowę ogranicza się ona do dodatkowych pytań i nie obejmuje powtórzenia pytań z pierwszej rozmowy.
- W przypadku prośby o drugą rozmowę, rozmowa przeprowadzana jest przez tego samego specjalistę, który przeprowadził pierwszą.
- Oskarżony sprawca nie ma dostępu do Barnahus, ale może być dopuszczony do obserwowania przesłuchania za pośrednictwem przekazu audiowizualnego.

“Oczekują, że dzieci odpowiedzą na trudne pytania, gdy zadają je oficjalnym tonem. To sprawi, że dzieci czują się niekomfortowo i trudno im odpowiedzieć” — 15 latka, ofiara wykorzystania seksualnego

“Przesłuchujący. Myślę, że oni są najważniejsi - powinni być spokojni i przyjaźni. To kluczowa sprawa” — 16 latek, ofiara przemocy domowej

“Nie powinni torturować dziecka opowiadaniem historii wiele razy.. To jest tortura. Wystarczy powiedzieć raz, tak myślę, na przykład.. bezpośrednio psychologowi, który powie śledczym, który powie innym, to oni powinni przekazać zeznanie sędziemu i dziecko nie powinno być ponownie wzywane. W najgorszym razie dziecko powinno wszystko opowiedzieć sędziemu. Ale nie w sądzie.” — 14 latka, ofiara wykorzystania seksualnego

“To, że musiałem wiele razy opowiadać co mi się przydarzyło było nieprzyjemne - policjantom, śledczym, wstępnemu przesłuchującemu, nie wiem nawet kim dokładnie byli - im wszystkim musiałem ponownie powtarzać

historię, to było nieprzyjemne”— 16 latek, ofiara i świadek przemocy seksualnej.⁴⁶

---

46 Cytaty z: Wymiar sprawiedliwości przyjazny dzieciom: perspektywy i doświadczenia dzieci uczestniczących w postępowaniach sądowych jako ofiary, świadkowie lub strony w dziewięciu państwach

członkowskich UE (Agencja Praw Podstawowych UE, Luty 2017) <http://fra.europa.eu/en/press-release/2017/child-friendly-justice-childs-perspective>

Standard 7: Badanie lekarskie

Na czym polega standard?

7.1 Ocena medyczna: Oceny medyczne i/lub ekspertyzy sądowe są standardowo przeprowadzane w Barnahus przez wyspecjalizowany personel⁴⁷.

7.2 Leczenie: Specjalistyczne leczenie lekarskie jest przeprowadzane w placówce zespołu Interdyscyplinarnego/Międzyinstytucjonalnego (chyba że w pilnych lub skomplikowanych przypadkach konieczna jest specjalistyczna pomoc w warunkach szpitalnych/ambulatoryjnych, zarówno w formie pacjenta szpitalnego lub pacjenta dochodzącego).

7.3 Personel: badanie lekarskie jest przeprowadzane przez specjalistów przeszkolonych w rozpoznawaniu oznak przemocy fizycznej, psychicznej, wykorzystywania seksualnego, jak i zaniedbywana.

7.4 Ocena przypadku i planowanie: Personel medyczny jest obecny na spotkaniach w sprawie oceny przypadku lub planowania, jeśli istnieje taka potrzeba.

7.5 Informowanie oraz partycypacja dziecka: Dzieci oraz rodzina/opiekunowie otrzymują odpowiednie informacje odnośnie dostępnego i niezbędnego leczenia i mają wpływ na czas, miejsce oraz program interwencji.

Dlaczego należy spełniać ten standard?

Europejskie przepisy prawa:

- Właściwe uwzględnienie opinii dziecka.
- Udostępnianie informacji.
- Prawo do tłumaczeń ustnych i pisemnych.
- Zapewnienie pomocy i wsparcia.
- Indywidualna ocena okoliczności dotyczących danego dziecka oraz potrzeb niekrzywdzących członków rodziny.
- Zaangażowanie wyszkolonych profesjonalistów do oceny psychospołecznej, przesłuchania i badań lekarskich/ Szkolenia i narzędzia.
- (Obdukcja) badania lekarskie są ograniczone do minimum.

Wytyczne: Komitet ONZ ds. Praw Dziecka (CRC) podkreśla, że należy zapewnić różnego rodzaju pomoc ofierze, w tym wsparcie medyczne, psychologiczne, świadczenia socjalne, pomoc prawną, dziecku oraz opiekunom nie będącym sprawcami, jak i pozostałym członkom rodziny. CRC wspiera również monitoring i pomoc długoterminową. Decyzja o pomocy ofierze powinna zostać podjęta w ramach podejścia partycypacyjnego i nie powinna być niezasadnie opóźniana. Szczególną uwagę należy zwrócić na zachęcanie dziecka do wyrażenia opinii oraz właściwe ich uwzględnianie. (Komentarz Ogólny Nr 13, Konwencja ONZ o prawach dziecka). Następnie Komitet podkreśla działania mające na celu wspieranie odzyskiwania przez ofiary zdrowia fizycznego oraz psychicznego, obejmujące usługi medyczne. Badania lekarskie, leczenie oraz potencjalne skierowanie na specjalistyczne leczenie lekarskie powinny stanowić integralną część usług oferowanych przez zespół Interdyscyplinarny/Międzyinstytucjonalny, aby zapewnić ofiarom prawo do

---

⁴⁷ Medyczne badanie sądowe można opisać jako badanie w poszukiwaniu obrażeń i pobierania próbek, które mogą być wykorzystane jako dowód w dochodzeniu policyjnym lub w sądzie.

zdrowia oraz dostarczyć dowody sądowe.” (Komentarz Ogólny Nr 13). Także Wytyczne CoE w sprawie służby zdrowia przyjaznej dziecku (2011) Roz.IV.19

Badania i praktyka: W przypadku danego dziecka mogą występować jednocześnie różne formy krzywdzenia i zaniedbywania, niektóre z nich mogą być łatwo pominięte bez badania lekarskiego. Dlatego też badanie lekarskie dziecka zwiększy dokładność diagnozy w każdym przypadku.

Przykłady wskaźników oraz/lub dowody na spełnianie standardu

Ocena medyczna

- Oceny medyczne i/lub ekspertyzy sądowe są standardowo przeprowadzane w Barnahus.

Leczenie

- W razie potrzeby w placówce Barnahus prowadzone jest leczenie medyczne; placówka kontaktuje się z lokalnym szpitalem w celu skierowania danych przypadków do dalszej ewaluacji i leczenia, w tym pilne i skomplikowane przypadki wymagające specjalistycznej pomocy w warunkach szpitalnych, jako pacjent szpitala lub pacjent dochodzący, oraz ze szpitalami kierującymi niepokojące przypadki do placówki .

Personel

- Badanie jest przeprowadzane przez pediatrę, ginekologa, lekarza medycyny sądowej, lekarza rodzinnego, lub doświadczoną pielęgniarkę wyspecjalizowaną w problematyce wykorzystywania dzieci oraz zaniedbywania, zależnie od potrzeb danego dziecka.
- Personel jest przeszkolony w zakresie dokumentacji fotograficznej uszkodzeń oraz urazów ciała ofiary.
- Personel ma dostęp oraz kompetencje do posługiwania się przyjaznym dziecku sprzętem do badań ogólnych i ginekologicznych (np.

videokolposkop do wykrywania oznak wykorzystywania seksualnego oraz wysokiej jakości aparat fotograficzny do stwierdzenia oznak przemocy fizycznej). Jeśli nie ma tego rodzaju sprzętu, dziecko jest kierowane do placówki, która może wykonać badanie bez zbędnych opóźnień.

Ocena przypadku i planowanie

- Personel medyczny jest obecny na spotkaniu w sprawie oceny przypadku oraz planowania, które ma miejsce podczas początkowej analizy, a także – w razie potrzeby – na spotkaniach monitorujących w sprawie oceny przypadku.

Informowanie i partycypacja dziecka

- Dzieci i opiekunowie otrzymują odpowiednie informacje o badaniu i dostępnym leczeniu.

Barnahus zachęca dziecko do wyrażania opinii i przywiązuje do nich właściwą wagę w zakresie badania i leczenia.

Standard 8: Pomoc terapeutyczna

Na czym polega standard?

8.1 Diagnostyka i terapia⁴⁸: Diagnostyka oraz terapia są z reguły dostępne dla dzieci ofiar i świadków kierowanych do placówki.

8.2 Personel: Świadczenia służby zdrowia oraz terapia są realizowane przez profesjonalistów ze specjalnym przygotowaniem i wiedzą specjalistyczną.

8.3 Informowanie i partycypacja dzieci: Dzieci oraz rodzina/opiekunowie otrzymują informację o dostępnych terapiach i mają wpływ na czas, miejsce oraz program oddziaływania terapeutycznego.

8.4 Interwencja kryzysowa: Placówka posiada jasno zdefiniowaną strukturę organizacyjną oraz stały personel, który z reguły w razie potrzeby oferuje pomoc w formie interwencji kryzysowej dla dziecka i dla niekrzywdzących członków rodziny/opiekunów.

Dlaczego należy spełniać ten standard?

Międzynarodowe oraz lokalne zobowiązania prawne: Art. 39 Konwencji ONZ w sprawie praw dziecka (Konwencja ONZ o prawach dziecka) obliguje Państwa Strony, aby podjęły „wszelkie właściwe działania w celu promowania odzyskiwania zdrowia fizycznego i psychicznego, oraz społecznej reintegracji każdego dziecka ofiary wszelkich rodzajów zaniedbania, wykorzystywania lub krzywdzenia [...]”.

Europejskie przepisy prawne:

- Właściwe uwzględnianie opinii dziecka.

- Udostępnianie informacji.
- Prawo do tłumaczeń ustnych i pisemnych.
- Zapewnianie pomocy i wsparcia.
- Indywidualna ocena okoliczności danego dziecka oraz potrzeb niekrzywdzących członków rodziny.
- Zaangażowanie przeszkolonych specjalistów w ocenie psychospołecznej, przesłuchaniu oraz badaniach medycznych/Szkolenia i narzędzia.

Wytyczne: Komitet ONZ ds. Praw Dziecka (CRC) podkreśla, że różne rodzaje wsparcia dla ofiary, w tym pomoc medyczna, w zakresie zdrowia psychicznego, pomocy socjalnej i prawnej, powinno być zapewnione dziecku oraz niekrzywdzącym opiekunom nie będącym sprawcami oraz pozostałym członkom rodziny. CRC promuje również kontynuację działań oraz oddziaływania długoterminowe. Pomoc ofiarom powinna być definiowana w podejściu partycypacyjnym oraz udzielana bez zbędnych opóźnień. Szczególną uwagę trzeba zwrócić na zachęcanie dziecka do wyrażania opinii oraz właściwe ich uwzględnianie (Komentarz Ogólny CRC Nr 13). CRC również potwierdził, że terapia „jest jednym z wielu świadczeń niezbędnych do „wspierania powrotu do zdrowia fizycznego i psychicznego oraz reintegracji społecznej” dla dzieci ofiar przemocy”. Zgodnie z art. 39 Konwencji ONZ o prawach dziecka, takiego rodzaju terapia musi być prowadzona w „otoczeniu sprzyjającym zdrowiu, szacunku do siebie oraz godności dziecka”. Szczególną uwagę należy zwrócić na zachęcanie dziecka do wyrażania swoich opinii i właściwe ich uwzględnianie. Komisja również podkreśla, że pomocą należy objąć również niekrzywdzących członków rodziny (Komentarz Ogólny Nr 13).

Także Wytyczne Rady Europy dotyczące wymiaru sprawiedliwości przyjaznemu dziecku (2011) Roz.V.J.; Rekomendacje Rady Europy w sprawie

---

⁴⁸ Proces definiowania potrzeb oraz tworzenia programu terapii może się różnić zależnie od specyfiki danego przypadku.

pomocy społecznej przyjaznej dziecku (2011) Roz. IV.B, V.E.1-3 i; Dokument EC w sprawie 10 zasad zintegrowanych systemów ochrony dzieci. Zasady 1 i 6.

Badania i doświadczenia: Skuteczna terapia dziecka i, w razie potrzeby, niekrzywdzących członków rodziny/opiekunów może minimalizować negatywny wpływ traumy na dziecko w aspektach socjalnym, emocjonalnym i rozwojowym. Unikanie niezasadnego opóźnienia jest kluczowe do zapewnienia skutecznej terapii, dlatego dzieci i niekrzywdzący członkowie rodziny/opiekunowie potrzebujący leczenia terapeutycznego powinni jak najszybciej otrzymać wsparcie terapeutyczne/psychologiczne.

Przykłady wskaźników oraz/lub dowody na spełnianie standardu

Diagnoza i wsparcie terapeutyczne

- Z reguły wykonywana jest ocena stanu zdrowia psychicznego, która jest podstawą do opracowania planu terapii opartej na dowodach i informacji o traumie.
- Terapia jest dostosowana do indywidualnych cech dziecka, wieku, rozwoju, poziomu językowego, poznawczego i socjalnego, kontekstu kulturowego, stanu emocjonalnego itd.
- Oddziaływanie terapeutyczne zazwyczaj zaczyna się w trakcie przesłuchania, ponieważ pomoc dziecku w opowiedzeniu negatywnych doświadczeń ma efekty sprzyjające leczeniu. Pierwsze formalne sesje terapeutyczne powinny zacząć się jak najszybciej po przesłuchaniu, aby uniknąć zakłóceń w narracji dziecka, lecz również pomóc dziecku nabyć umiejętność radzenia sobie z traumą spowodowaną krzywdzeniem⁴⁹.
- W razie potrzeby dzieci otrzymują krótko i długookresową terapię. Jeśli placówka zespołu interdyscyplinarnego/międzyinstytucjonalnego nie

oferuje długoterminowej terapii, dziecko jest kierowane do innych placówek, które oferują taką terapię.

- Diagnoza i leczenie nie są nigdy uwarunkowane chęcią ofiary do współpracy w postępowaniu dochodzeniowym lub rozprawie sądowej.

Personel

- Członkowie personelu świadczącego usługi z zakresu zdrowia psychicznego otrzymali specjalne szkolenie specjalistyczne w zakresie diagnozy oraz terapii dzieci ofiar i świadków przemocy.
- Członkowie personelu mają dostęp do regularnych szkoleń; pomocy psychologicznej, superwizji oraz poradnictwa.

Informowanie i partycypacja dziecka

- Standardowo dzieci oraz niekrzywdzący rodzice/opiekunowie są informowani o dostępnej dla nich ofercie terapeutycznej.
- Dzieci i rodzice nie będący sprawcami mają możliwość wpływać na plan terapii, m.in. czas, miejsce oraz program.
- Informowanie i leczenie jest zapewniane w języku rozumianym przez dziecko i rodzinę/opiekunów.
- Szczególne starania są podejmowane, aby pomoc dla dzieci ofiar była dostosowana do ich specjalnych potrzeb, w tym dla dzieci niepełnosprawnych.

Interwencja kryzysowa

- Istnieje wyraźnie zdefiniowana struktura organizacyjna oraz stały, przeszkolony personel zajmujący się interwencją kryzysową.

---

⁴⁹ Sytuacja może mieć miejsce, gdy postępowanie sądowe nadal trwa, a dziecko zostało wezwane na świadka, co jest wymagane w niektórych krajach europejskich.

- Interwencja kryzysowa zazwyczaj jest oferowana wszystkim potrzebującym dzieciom oraz niekrzywdzącym członkom rodziny/opiekunom.

Standard 9: Budowanie kompetencji

Na czym polega standard?

9.1 Szkolenie profesjonalistów: Członkowie zespołu regularnie uczestniczą w szkoleniach dotyczących ich obszarów wiedzy specjalistycznej oraz szkoleniach łączonych poświęconych kwestiom przekrojowym.

9.2 Poradnictwo, superwizja, wsparcie: Członkowie zespołu interdyscyplinarnego mają dostęp do regularnych spotkań w zakresie poradnictwa, superwizjach, doradztwa oraz oceny ze strony innych specjalistów tej samej profesji w związku z daną sprawą, oraz napięcia emocjonalnego w sferze zawodowej i osobistej, problemów, dylematów etycznych w pracy z dziećmi ofiarami i świadkami przemocy.

Dlaczego należy spełniać ten standard?

Międzynarodowe oraz lokalne zobowiązania prawne: Artykuł 39 Konwencji ONZ o prawach dziecka (UNCRC) zobowiązuje Państwa-Strony do podjęcia "wszelkich odpowiednich środków w celu promowania powrotu do zdrowia fizycznego i psychicznego oraz reintegracji społecznej każdego dziecka będącego ofiarą jakiegokolwiek formy zaniedbania lub wykorzystywania [...]".

Europejskie przepisy prawa:

- Przesłuchania są prowadzone przez profesjonalistów specjalnie przygotowanych w tej dziedzinie.
- Zapewnienie pomocy i wsparcia.
- Zaangażowanie profesjonalistów specjalizujących się w ocenie psychospołecznej, przesłuchaniach i badaniach lekarskich/Szkolenia i narzędzia.

Wytyczne: Komitet ONZ ds. Praw Dziecka (CRC) podkreśla, że działania z zakresu szeroko rozumianej edukacji w tym prawach dziecka zgodnie z Art.19 Konwencja ONZ o prawach dziecka, powinny być zapewniane dla profesjonalistów w formie „wstępnego oraz odbywającego się w trakcie pracy ogólnego i specjalistycznego szkolenia (w tym międzysektorowego w razie potrzeby)”. CRC stwierdza także, że „Profesjoniści działający w ramach systemu ochrony dzieci powinni być przeszkoleni w zakresie współpracy międzyinstytucjonalnej oraz protokołów współpracy” (Komentarz Ogólny CRC Nr 13). Także Wytyczne Rady Europy dotyczące wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dziecku (2011); Rekomendacje rady Europy w sprawie pomocy społecznej przyjaznej dziecku (2011) oraz Dokument KE proponujący 10 zasad zintegrowanego systemu ochrony dzieci.

Badania i praktyka: W tym dokumencie w różnych standardach jako kluczowy wskaźnik wskazywany jest specjalistyczny oraz przeszkolony personel. Ustawiczne oraz wspólne szkolenie jak i trening uniwersalny podczas spotkań może wspierać interdyscyplinarną i międzyinstytucjonalną współpracę zespołową poprzez budowanie lepszego zrozumienia zadań i obowiązków poszczególnych instytucji. Stałe szkolenie dla profesjonalistów związanych z zespołem interdyscyplinarnym/międzyinstytucjonalnym w trakcie pracy jest podstawą utrzymania wysokiej jakości kompetencji, dla świadczenia wysokiej jakości usług dzieciom oraz ich rodzinom.

Przykłady wskaźników oraz/lub dowody na spełnianie standardu

Szkolenie profesjonalistów:

- Istnieje jasno zdefiniowany plan rozwoju kompetencji oraz ciągłego doskonalenia zawodowego personelu pracującego z dziećmi⁵⁰.
- Zespół Barnahus ma indywidualne plany szkoleniowe, które są regularnie wdrażane i weryfikowane.
- Członkowie zespołu interdyscyplinarnego i międzyinstytucjonalnego regularnie uczestniczą we wspólnych szkoleniach oraz działaniach budujących kompetencje, np. w zakresie problematyki przekrojowej oraz interdyscyplinarności, zależnie od specyficznych potrzeb personelu.

Poradnictwo, superwizja, doradztwo

- Członkowie zespołu interdyscyplinarnego mają dostęp do wsparcia w formie poradnictwa, superwizji i pomocy zawodowej podczas wykonywania swoich zadań.
- Członkowie zespołu mają dostęp do doradztwa odnośnie poszczególnych przypadków oraz napięcia emocjonalnego w sferze zawodowej i osobistej, problemów, dylematów etycznych w pracy z dziećmi ofiarami i świadkami przemocy.

---

⁵⁰ Szkolenie może obejmować, ale nie jest ograniczone do: rozwoju dziecka; zrozumienia zjawiska znęcania się nad dziećmi i zaniedbania; przeprowadzanie przesłuchań; przyjazne dziecku podejście w przeprowadzaniu ocen klinicznych i sądowych; dostarczanie różnych form opartego na dowodach leczenia traumy; zrozumienie kontekstu prawnego i wymagań; identyfikacja czynników ryzyka i wspieranie zagrożonych rodzin w celu zapobiegania ponownej traumy; wspieranie rodziców niekrzywdzących.

Standard 10: Profilaktyka: Wymiana informacji, zwiększanie świadomości oraz budowanie kompetencji profesjonalistów z innych instytucji

---

Na czym polega standard?

10.1 Gromadzenie danych, wymiana informacji i zwiększanie świadomości:

Agregowane i dezagregowane dane/statystyki są gromadzone i udostępniane odpowiednim instytucjom, w tym decydentom, uniwersytetom, specjalistom od ochrony dzieci jak i upubliczniane, aby podnieść świadomość w obszarze przemocy wobec dzieci i roli pomocy zespołu interdyscyplinarnego/międzyinstytucjonalnego, aby wspierać badania i prawodawstwo, polityki i procedury oparte na dowodach.

10.2 Zewnętrzne budowanie kompetencji:

Zespół interdyscyplinarny/międzyinstytucjonalny ma ofertę zwiększenia kompetencji i wiedzy wśród profesjonalistów pracujących na rzecz oraz z dziećmi, na przykład poprzez organizowanie wizyt studyjnych, spotkań informacyjnych, wykładów i publikowania materiałów.

Dlaczego należy spełniać ten standard?

Międzynarodowe oraz lokalne zobowiązania prawne: Artykuł 39 Konwencji ONZ o prawach dziecka (UNCRC) zobowiązuje Państwa-Strony do podjęcia "wszelkich odpowiednich środków w celu promowania powrotu do zdrowia fizycznego i psychicznego oraz reintegracji społecznej każdego dziecka będącego ofiarą jakiegokolwiek formy zaniedbania lub wykorzystywania [...]."

Europejskie przepisy prawa:

- Niezbędne działania mające na celu ochronę prywatności, tożsamości oraz wizerunku dzieci ofiar oraz zapobieganie publicznemu rozpowszechnianiu wszelkich informacji, które mogłyby doprowadzić do ich identyfikacji.
- Szkolenia i narzędzia.
- Dane i monitoring.
- Zwiększanie świadomości.
- Profilaktyka.

Wytyczne: Komitet ONZ ds. Praw Dziecka (CRC) zachęca do otwartej debaty o przemocy, w tym do zaangażowania w nią media jak i społeczność cywilną. Państwa strony Konwencji ONZ o prawach dziecka powinny także ustanowić „kompleksowy i wiarygodny krajowy system gromadzenia danych, aby zapewnić systematyczny monitoring oraz ewaluację systemów (analizy oddziaływania), świadczeń, programów i rezultatów”. Służby działające na rzecz dzieci ofiar i świadków przestępstw mogą mieć znaczący wkład w gromadzenie danych. (Komentarz Ogólny CRC Nr 13). Także Dokument KE proponujący 10 zasad zintegrowanego systemu ochrony dzieci, w tym zasady 3,5, 6, 9.

Badania i praktyka: Praca socjalna może obejmować wymianę ogólnych i specjalistycznych danych, statystyk, informacji o przemocy wobec dzieci oraz dostarczać informacje o właściwych formach zapobiegania i pomocy. Może stanowić istotne działania prewencyjne. Podnoszenie świadomości ogólnej oraz budowanie kompetencji może przyczynić się do zwiększenia świadomości społecznej jak i wsparcia, zwiększenia kompetencji profesjonalistów oraz wsparcia dla działań zespołu interdyscyplinarnego/międzyinstytucjonalnego wśród decydentów i ustawodawców. Praca z mediami może być ważnym narzędziem docierania do i informowania szerszej grupy odbiorców. Podczas współpracy z mediami

konieczne jest zapewnienie odpowiednich środków w celu ochrony tożsamości i interesów dziecka.

Przykłady wskaźników oraz/lub dowody na spełnianie standardu

Bezpieczeństwo dziecka

- Podejmowane są działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa dziecku oraz ochronę jego prywatności jak i danych w kontekście wszelkich działań związanych ze zwiększania świadomości społecznej, w tym bezpieczne przechowywanie oraz ograniczony dostęp do danych.
- Wytyczne etyczne dla zaangażowania mediów.
- Wytyczne dotyczące odpowiedniego, istotnego i etycznego zaangażowania Barnahus w podnoszenie świadomości, budowanie kompetencji i wkład w kampanie, badania, konsultacje są opracowane i konsekwentnie wdrażane.
- Pracownicy Barnahus znają odpowiednie wskazówki etyczne i przeszli szkolenie z ich zakresu.

Zwiększanie świadomości oraz budowanie kompetencji

- Wizyty studyjne dla profesjonalistów, decydentów, wykładowców akademickich, mediów oraz innych interesariuszy.
- Wykłady, szkolenia, warsztaty dla profesjonalistów i studentów.
- Wkład w kampanie informacyjne.

Gromadzenie danych i badania

- Istnieje system gromadzenia zdezagregowanych danych, który jest systematycznie wykorzystywany do gromadzenia odpowiednich danych.
- Wkład w badania, raporty, ankiety i konsultacje z uwzględnieniem aspektów etycznych.

Media

- Praca z mediami to aspekt formalny funkcjonowania placówki oraz część zakresu obowiązków niektórych członków zespołu.
- Dla personelu organizowane są szkolenia medialne.

Powiązanie przepisów, zobowiązań prawnych i europejskich Standardów Barnahus: przegląd

Tabela na następnych stronach pokazuje związek między europejskimi standardami Barnahus a kluczowymi zobowiązaniami prawnymi określonymi w trzech europejskich instrumentach prawnych: Konwencji Rady Europy o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych (Konwencja z Lanzarote, 2010), Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej ('Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego') i Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW ('Dyrektywa Praw Ofiary').

Pierwsza kolumna tabeli (Praktyka/Standard Operacyjny) wymienia Europejskie Standardy Barnahus.

Druga kolumna wskazuje zobowiązania prawne najistotniejsze dla danego standardu. Zobowiązania prawne wywodzą się z ram prawnych PROMISE. Ramy te zostały opracowane w Kompendium Prawa i Wytycznych PROMISE⁵¹, żeby wskazać podstawowe zobowiązania wobec ofiar przestępstw oraz ich zaangażowanie w postępowaniu karnym. Ramy umożliwiły utworzenie profilu

każdego istotnego przepisu w kontekście kluczowych zobowiązań, które z niego wynikają.

Trzecia kolumna tabeli (instrument prawne) wskazuje konkretne artykuły w trzech europejskich instrumentach prawnych wymienionych powyżej, które odnoszą się do zobowiązań. Ta kolumna zawiera również odwołania do konkretnych punktów w tych dokumentach, które wskazują odpowiednią interpretację wytycznych i zobowiązań prawnych.

Dowiedz Się Więcej

Pełny tekst artykułów odpowiednich instrumentów prawnych można znaleźć w pełnej wersji tego dokumentu⁵² lub w kompendium przepisów i wytycznych PROMISE⁵³.

51 O'Donnell, Rebecca (2017) PROMISE Kompendium prawa i wytycznych: europejskie i międzynarodowe instrumenty dotyczące dzieci ofiar i świadków przemocy, Sztokholm, seria projektów PROMISE

52 Lind Haldorsson, Olivia (2017) Europejskie Standardy Jakości Barnahus: Wytyczne dla interdyscyplinarnego i międzyinstytucjonalnego wsparcia dzieci ofiar i świadków przemocy <http://www.childrenatrisk.eu/promise/european-barnahus-quality-standards/>

53 O'Donnell, Rebecca (2017) PROMISE Kompendium prawa i wytycznych: europejskie i międzynarodowe instrumenty dotyczące dzieci ofiar i świadków przemocy, Sztokholm, seria projektów PROMISE

STANDARD BARNAHUS	KLUCZOWE ZOBOWIĄZANIA PRAWNE	INSTRUMENTY PRAWNE	WYJAŚNIENIE
1.1. Najlepiej pojęty interes dziecka	Dbanie o najlepszy interes dziecka jest główną kwestią przy realizacji zobowiązań zawartych w dyrektywach.	Dyrektywa Praw Ofiary: Punkt 14, Artykuł 1.2 Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Punkt 2, 6, 30, Artykuł 18.1 Konwencja Lanzarote: Artykuł 30.1	Odniesienia do punktów i artykułów dotyczą ogólnych zobowiązań w celu zapewnienia najlepszego interesu dziecka. Zobacz standard 1.2, 1.3, 4-10 dla konkretnych zobowiązań prawnych dot. danego działania.
1.2. Prawo do bycia wysłuchanym i otrzymywania informacji	Uwzględnianie perspektywy dziecka	Dyrektywa Praw Ofiary: Punkt 14, 42, Artykuł 1.2; 10.1 Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: 19.3 Konwencja Lanzarote: Art 14.1,31.1	Zobacz także standard 6, Przesłuchania – dot. prawa do bycia wysłuchanym w procedurach karnych. Zobacz także standard 7 i 8.
	Zapewnienie informacji	Dyrektywa Praw Ofiary: Punkt 21, 26, 30, 31, Artykuł 1.1.; 3; 4; 6 Konwencja Lanzarote: Artykuł 31.1 a, b, 31.2, 31.6	Zobacz także standard 6, 7 i 8.
	Prawo do tłumaczenia	Dyrektywa Praw Ofiary: Punkt 34, 36, Artykuł 5.2-3; 7.1-7.8 Konwencja Lanzarote: Artykuł 31.6	Zobacz także standard 6 i 8. Artykuł 31.6 Konwencji Lanzarote ze względu na zwrócenie uwagi na to, że informacja powinna być przekazana dziecku w zrozumiałym dla niego języku.
	Możliwość zalecenia, aby dziecko- ofiara przestępstwa było wysłuchane przy użyciu odpowiednich środków komunikacji.	Dyrektywa Praw Ofiary: Artykuł 23.3 (a) (b) Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Artykuł 20.5 (b) Konwencja Lanzarote: Artykuł 36.2 b	Zobacz także standard 6.
1.3. Zapobieganie nieuzasadnionemu opóźnieniu	Unikanie nieuzasadnionego opóźnienia między zgłoszeniem a przesłuchaniem.	Dyrektywa Praw Ofiary: Artykuł 20. (a) Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Artykuł 20.3 (a) Konwencja Lanzarote: Artykuł 30.3, Art 35.1.a.	Odniesienia do punktów i artykułów znajdują się przy konkretnych kwestiach zapobiegających opóźnieniom.

STANDARD BARNAHUS	KLUCZOWE ZOBOWIĄZANIA PRAWNE	INSTRUMENTY PRAWNE	WYJAŚNIENIE
	Indywidualna ocena sytuacji każdego dziecka oraz potrzeb niekrzywdzących członków rodziny.	Dyrektywa Praw Ofiary: Artykuł 22.1	Zobacz także standard 5, 7
	Zapewnienie informacji	Dyrektywa Praw Ofiary: Artykuł 4.1, 6.1 Konwencja Lanzarote: Artykuł 31. 2	Zobacz także standard 1.2
	Zapewnienie pomocy i wsparcia	Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Artykuł 18.2, 18.3	Zobacz także standard 8
2. Interdyscyplinarna i międzyinstytucjonalna współpraca w Barnahus	Współpraca/koordynacja interdyscyplinarna	Dyrektywa Praw Ofiary: Punkt 38, 62, Artykuł 26. 1 Konwencja Lanzarote: Artykuł 10.1, 10.3, 11.1	Zobacz także Artykuł 5.3 i 15 Konwencji Lanzarote dot. środków zapobiegawczych oraz Artykuł 38.1 a-c dot. współpracy międzynarodowej.
3. Beneficjenci/grupa docelowa	Niedyskryminacja	Dyrektywa Praw Ofiary: Punkt 9, 10, 15, 19, 66, Artykuł 1 ; 22.3 Konwencja Lanzarote: Artykuł 2	Te punkty i artykuły szeroko ustanawiają obowiązek zapewnienia wszystkim dzieciom równego prawa oraz dostępu do wymiaru sprawiedliwości i pomocy.
	Przepisy dotyczące identyfikacji ofiar, w tym przepisy definiujące dzieci jako ofiary przestępstw np. dotyczące oceny wieku, członków rodziny.	Dyrektywa Praw Ofiary: Punkt 19, Artykuł 1; 2.1, 17, 24.2 Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Artykuł 18.2, 18.3, 19.5 Konwencja Lanzarote: Artykuł 3 a, 11.2, 14.4, 34.2, 35.3	Artykuły te są bezpośrednio związane z przesłuchaniami, planowaniem międzyinstytucjonalnym i zarządzaniem przypadkami, badaniami lekarskimi i pomocą terapeutyczną.
4. Otoczenie przyjazne dziecku	Przesłuchania odbywają się w pomieszczeniach zaprojektowanych lub przystosowanych do tego celu.	Dyrektywa Praw Ofiary: Artykuł 9.1.; 9.3; 12. 1; 18; 22. 1; 22.4; 26 Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Artykuł 20.3 Konwencja Lanzarote: Art 35.1.b	Zobacz także standard 6.
	Prawo do unikania kontaktu ofiary ze sprawcą.	Dyrektywa Praw Ofiary: Artykuł 19 1.-2	Zobacz także Konwencję Lanzarote artykuł 31.1. Zobacz także standard 6.

STANDARD BARNAHUS	KLUCZOWE ZOBOWIĄZANIA PRAWNE	INSTRUMENTY PRAWNE	WYJAŚNIENIE
		Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Punkt 30	
5. Międzyinstytucjonalne zarządzanie przypadkami	Dbanie o najlepszy interes dziecka jest główną kwestią przy realizacji zobowiązań zawartych w dyrektywach.	Dyrektywa Praw Ofiary: Artykuł 1 (c) 2 Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: 18.1, 19.2 Konwencja Lanzarote: Artykuł 30.1	Zespół międzyinstytucjonalny musi dbać o najlepiej pojęty interes dziecka podczas planowania i zarządzania przypadkiem.
	Indywidualna ocena sytuacji każdego dziecka oraz potrzeb niekrzywdzących członków rodziny.	Dyrektywa Praw Ofiary: Punkt 9, 55, 56, 58, Artykuł 22.1-7 Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: 19.3	Te punkty i artykuły odnoszą się do roli zespołu międzyinstytucjonalnego w prowadzeniu oceny dziecka i tworzeniu planów.
	Współpraca/koordynacja interdyscyplinarna	Dyrektywa Praw Ofiary: Punkt 62, Artykuł 26. 1 Konwencja Lanzarote: Art 10.1	Zobacz także artykuł 38.1 a-c Konwencji Lanzarote dot. współpracy międzynarodowej.
	Zobowiązania Kręgu Zaufania	Dyrektywa Praw Ofiary: Punkt 18 Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Punkt 30, Artykuł 19.1 Konwencja Lanzarote: Artykuł 14.1	Te punkty i artykuły odnoszą się do roli zespołu międzyinstytucjonalnego w zapewnieniu dziecku bezpieczeństwa i ochrony przed kolejnym wykorzystaniem.
6. Przesłuchania	Zapewnienie informacji	Dyrektywa Praw Ofiary: Punkt 21, 26, 30, 31, Artykuł 1.1.; 3.1-3; 4.1-2; 6 Konwencja Lanzarote: Artykuł 31.1, 31.2	Zobacz także standard 1.2
	Prawo do tłumaczenia	Dyrektywa Praw Ofiary: Artykuł 9.1.; 9.3; 12. 1; 18; 22. 1; 22.4; 26 Konwencja Lanzarote: 31.6	Zobacz także standard 1.2. Artykuł 31.6 Konwencji Lanzarote ze względu na zwrócenie uwagi na to, że informacja powinna być przekazana dziecku w zrozumiałym dla niego języku.
	Dostosowane procedury w dochodzeniach i postępowaniach sądowych z udziałem dzieci.	Dyrektywa Praw Ofiary: Punkt 58, 59, 66, Artykuł 1.1, 18, 23. 1.	Zobacz także standard 1.1-1.3. Standard 1.3 zawiera zobowiązania prawne do unikania

STANDARD BARNAHUS	KLUCZOWE ZOBOWIĄZANIA PRAWNE	INSTRUMENTY PRAWNE	WYJAŚNIENIE
		Konwencja Lanzarote: Artykuł 30.1-4, 31.1	nieuzasadnionego opóźnienia między zgłoszeniem a przesłuchaniem.
	Przesłuchania odbywają się w pomieszczeniach do tego zaprojektowanych lub zaadaptowanych.	Dyrektywa Praw Ofiary: Artykuł 23.2 (b) Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Artykuł 20.3 Konwencja Lanzarote: Artykuł 35.1 (b)	Zobacz także standard 4.
	Przesłuchania są prowadzone przez przeszkolonych profesjonalistów.	Dyrektywa Praw Ofiary: Artykuł 23.2 (b) Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Artykuł 20.3 (c) Konwencja Lanzarote: Artykuł 35.1 (c)	Zobacz także Szkolenia i narzędzia poniżej
	Wszystkie przesłuchania powinny być prowadzone przez tę samą osobę.	Dyrektywa Praw Ofiary: Artykuł 23.2 (c) Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Artykuł 20.3 (d) Konwencja Lanzarote: Artykuł 35.1 (d)	
	Przesłuchania ofiar przestępstw seksualnych, przemocy wynikającej z płci lub przemocy w bliskiej relacji prowadzone są przez osobę tej samej płci co dziecko.	Dyrektywa Praw Ofiary: Artykuł 23.2 (d)	
	Liczba przesłuchań jest ograniczona do minimum a odbywają się one tylko w razie konieczności i dla celów śledztwa i postępowań.	Dyrektywa Praw Ofiary: Artykuł 20(b) Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Artykuł 20.3 (e) Konwencja Lanzarote: Artykuł 35.1 (e)	
	Wszystkie przesłuchania dziecka-ofiary lub świadka mogą być nagrane w wersji audiowizualnej i te nagrania mogą służyć jako dowód w postępowaniu sądowym.	Dyrektywa Praw Ofiary: Artykuł 24. 1 (a) Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Artykuł 20.4 4 Konwencja Lanzarote: Artykuł 35.2	Zobacz także standard 1.2.

STANDARD BARNAHUS	KLUCZOWE ZOBOWIĄZANIA PRAWNE	INSTRUMENTY PRAWNE	WYJAŚNIENIE
	Możliwość zalecenia, aby dziecko- ofiara przestępstwa było wysłuchane przy użyciu odpowiednich środków komunikacji.	Dyrektywa Praw Ofiary: Punkt 58, Artykuł 23.3 (a) (b) Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Artykuł 20.5 (b) Konwencja Lanzarote: Artykuł 36.2 b	Zobacz także standard 1.2.
	Prawo do unikania kontaktu ofiary ze sprawcą.	Dyrektywa Praw Ofiary: Punkt 58, Artykuł 19 1.- 2 Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Punkt 30 Konwencja Lanzarote: Artykuł 31.1	Zobacz także standard 4.
	Szkolenia i narzędzia	Dyrektywa Praw Ofiary: Punkt 61, 63, Artykuł 25 Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Punkt 30 A Konwencja Lanzarote: Artykuł 5.1, 5.2, 35.1 (c), 36.1	Zobacz także standard 9.
	Współpraca/koordynacja interdyscyplinarna	Dyrektywa Praw Ofiary: Punkt 38, 62, Artykuł 26. 1 Konwencja Lanzarote: Artykuł 10.1.	Zobacz także standard 5.
7. Badanie lekarskie	Branie pod uwagę opinii dziecka	Dyrektywa Praw Ofiary: Artykuł 1. 2; 10.1 i 10.2 Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: 19.3 Konwencja Lanzarote: Artykuł 14.1	Zobacz także standard 1.2.
	Zapewnienie informacji	Dyrektywa Praw Ofiary: Artykuł 1.1.; 3; 4; 6 Konwencja Lanzarote: Artykuł 31.1, 31.6	Zobacz także standard 1.2.

STANDARD BARNAHUS	KLUCZOWE ZOBOWIĄZANIA PRAWNE	INSTRUMENTY PRAWNE	WYJAŚNIENIE
	Prawo do tłumaczenia	Dyrektywa Praw Ofiary: Artykuł 5.2-3; 7.1-7.8 Konwencja Lanzarote: 31.6	Zobacz także standard 1.2. Artykuł 31.6 of Konwencji Lanzarote ze względu na zwrócenie uwagi na to, że informacja powinna być przekazana dziecku w zrozumiałym dla niego języku.
	Zapewnienie pomocy i wsparcia	Dyrektywa Praw Ofiary: Punkt 38, Artykuł 8. 1-5, 9. 1.-3, 25. 4 Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Punkt 31, Artykuł 18.1 Konwencja Lanzarote: Artykuł 14.1	
	Indywidualna ocena sytuacji każdego dziecka oraz potrzeb niekrzywdzących członków rodziny.	Dyrektywa Praw Ofiary: Punkt 9, 55, 56, Artykuł 22. 1, 22.4 Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: 19.3	Zobacz także standard 5.
	Zaangażowanie przeszkolonych profesjonalistów z zakresu oceny psychospołecznej, przesłuchań i badania fizycznego/Szkolenia i narzędzia.	Dyrektywa Praw Ofiary: Artykuł 25.4 Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Punkt 36 Konwencja Lanzarote: Artykuł 5.1, 5.2	Zobacz także standard 9.
	Postępowanie karne: Badania lekarskie są ograniczone do niezbędnego minimum.	Dyrektywa Praw Ofiary: Artykuł 20 (c) (d)	
8. Pomoc terapeutyczna/zdrowie psychiczne	Branie pod uwagę opinii dziecka	Dyrektywa Praw Ofiary: Artykuł 1. 2; 10.1 i 10.2 Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: 19.3 Konwencja Lanzarote: Artykuł 14.1	Zobacz także standard 1.2.
	Zapewnienie informacji	Dyrektywa Praw Ofiary: Artykuł 1.1.; 3; 4; 6 Konwencja Lanzarote: Artykuł 31.1, 31.6	

STANDARD BARNAHUS	KLUCZOWE ZOBOWIĄZANIA PRAWNE	INSTRUMENTY PRAWNE	WYJAŚNIENIE
	Prawo do tłumaczenia	Dyrektywa Praw Ofiary: Artykuł 5.2-3; 7.1-7.8 Konwencja Lanzarote: 31.6	Zobacz także standard 1.2. Artykuł 31.6 Konwencji Lanzarote ze względu na zwrócenie uwagi na to, że informacja powinna być przekazana dziecku w zrozumiałym dla niego języku.
	Zapewnienie pomocy i wsparcia	Dyrektywa Praw Ofiary: Artykuł 1.1, 8. 1-5, 9, 17, 25. 4 Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Punkt 31, Artykuł 18.2, 18.3, 19.1-19.5 Konwencja Lanzarote: Art 11.1, Art 14.1, 14.4	Zobacz także Konwencję Lanzarote Artykuł 38.1 b dotyczący interdyscyplinarności w kontekście międzynarodowej współpracy.
	Indywidualna ocena sytuacji każdego dziecka oraz potrzeb niekrzywdzących członków rodziny.	Dyrektywa Praw Ofiary: Punkt 9, 55, 56, 56, Artykuł 22.1, 22.4 Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: 19.3	Zobacz także standard 5.
	Zaangażowanie przeszkolonych profesjonalistów z zakresu oceny psychospołecznej, przesłuchań i badania fizycznego/Szkolenia i narzędzia.	Dyrektywa Praw Ofiary: Punkt 66, Artykuł 25.4 Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Punkt 30, 36 Konwencja Lanzarote: Artykuł 5.1, 5.2	Zobacz także standard 9.
9. Budowanie kompetencji	Przesłuchania prowadzone są przez przeszkolonych profesjonalistów.	Dyrektywa Praw Ofiary: Artykuł 23.2 (b) Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Artykuł 20.3 (c) Konwencja Lanzarote: Artykuł 35.1 (c)	Zobacz także standard 6.
	Zapewnienie pomocy i wsparcia	Dyrektywa Praw Ofiary: Punkt 66, Artykuł 8. 1-5, 9. 1.-3, 25. 4 Konwencja Lanzarote: Artykuł 5.1, 5.2	Zobacz także standard 7 i 8.

STANDARD BARNAHUS	KLUCZOWE ZOBOWIĄZANIA PRAWNE	INSTRUMENTY PRAWNE	WYJAŚNIENIE
	Zaangażowanie przeszkolonych profesjonalistów z zakresu oceny psychospołecznej, przesłuchań i badania fizycznego/Szkolenia i narzędzia.	<p>Dyrektywa Praw Ofiary: Punkt 61, 62, 66, Artykuł 25</p> <p>Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Punkt 30, 36, Artykuł 20.3 (c)</p> <p>Konwencja Lanzarote: Artykuł 5.1, 5.2, 35.1 (c) , 36.1</p>	Zobacz także standard 6, 7 i 8.
10. Profilaktyka: Wymiana informacji oraz zewnętrzne budowanie kompetencji	Niezbędne środki ochrony prywatności, tożsamości i wizerunku dzieci będących ofiarami oraz zapobiegania publicznemu rozpowszechnianiu jakichkolwiek informacji, które mogłyby doprowadzić do ich identyfikacji.	<p>Dyrektywa Praw Ofiary: Artykuł 21. 1-2</p> <p>Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Artykuł 20.6</p> <p>Konwencja Lanzarote: Artykuł 31.1 (e)</p>	To zobowiązanie jest kluczowe dla pracy w Barnahus, jednakże instrumenty prawne skupiają się na tym aspekcie w kontekście postępowania sądowego.
	Szkolenia i narzędzia	<p>Dyrektywa Praw Ofiary: Punkt 61, 62, Artykuł 25, 26.1</p> <p>Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Punkt 30, 36, Artykuł 23.1, 23.3</p> <p>Konwencja Lanzarote: Artykuł 5.1, 5.2, 35.1 (c) , 36.1, 38</p>	Artykuł 26.1 Dyrektywy Praw Ofiary i Artykuł 38 Konwencji Lanzarote ze względu na odniesienie do wymiany najlepszych praktyk w kontekście współpracy międzynarodowej.
	Dane i monitoring	<p>Dyrektywa Praw Ofiary: Punkt 62, 64</p> <p>Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Punkt 44</p> <p>Konwencja Lanzarote: Art 10.2 (b)</p>	Warto zapoznać się z X rozdziałem Konwencji z Lanzarote, który koncentruje się na mechanizmach monitorowania na poziomie Rady Europy.
	Zwiększanie świadomości	<p>Dyrektywa Praw Ofiary: Punkt 62, Artykuł 26.2</p> <p>Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Punkt 34, 45, Artykuł 23.1- 23.3</p> <p>Konwencja Lanzarote: Artykuł 5, 6 and 8</p>	

STANDARD BARNAHUS	KLUCZOWE ZOBOWIĄZANIA PRAWNE	INSTRUMENTY PRAWNE	WYJAŚNIENIE
	<p>Profilaktyka</p>	<p>Dyrektywa Praw Ofiary: Artykuł 26.1, 26.2</p> <p>Dyrektywa dot. Wykorzystania Seksualnego: Punkt 34, 37, 45, Artykuł 22, 23.1-3</p> <p>Konwencja Lanzarote: Artykuł 4, 5.3, 7, 15, 16, 17, 38.</p>	<p>Zobacz także: Konwencja Lanzarote, artykuły 10.1, 10.3, które skupiają się na współpracy w celu zapobiegania wykorzystaniu seksualnemu. Artykuł 26.1 Dyrektywy Praw Ofiary oraz Artykuł 38 Konwencji Lanzarote.</p> <p>Konwencja jest tu wymieniona ze względu na odniesienie do wymiany najlepszych praktyk w kontekście współpracy międzynarodowej.</p>

PROMISE

PROJECT SERIES

Więcej o projektach PROMISE:
www.childrenatrisk.eu/promise

Standardy jakości Barnahus

Wytyczne dla interdyscyplinarnego i międzyinstytucjonalnego wsparcia dzieci - ofiar i świadków przemocy

Wymiar sprawiedliwości przyjazny dzieciom

Historia sukcesu modelu Barnahus i jego rozwoju w Europie

Kompendium prawa i wytycznych

Europejskie i międzynarodowe instrumenty dotyczące dzieci ofiary świadków przemocy

Narzędzie badawcze PROMISE

Promowanie rozwoju modelu Barnahus w Europie

Rzecznictwo – poradnik

Publikacja jest współfinansowana z funduszy Unii Europejskiej w ramach programu Prawo, Równość i Obywatelstwo (2014-2020). Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jego autorów i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za wykorzystywanie zawartych w niej informacji.

Publikacja została przetłumaczona na język polski w ramach projektu PROMISE II współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej.

